

UiT

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Institutt for lærerutdanning og pedagogikk

Bevegelse i tegning

En studie av bevegelsesuttrykk i todimensjonal media

—

Olesia Bockelie

Masteroppgave i Lærerutdanning 5.-10. trinn November 2016

Sammendrag

Denne masteroppgaven tar utgangspunkt i min personlig erfaring, der jeg har utviklet mening om at formspråk er en vesentlig komponent i flere områder av faget kunst og håndverk. Evnen til å uttrykke seg slik at budskap blir forstått av betrakteren, er essensielt i visuell kommunikasjon, design og en stor del av mestring i kunst. Ro og bevegelse er to sider av formspråk, og jeg valgte derfor å fokusere på bevegelsesuttrykk og avgrense undersøkelsen min til monokrom tegning. Motivasjon for oppgaven var en ide om at jeg kunne katalogisere virkemidler som bidrar til oppfatning av uro og bevegelse i tegning, systematisere dem og bruke som hjelpemiddel i undervisning i kunst og håndverk. Med bakgrunn i disse intensjoner har jeg formulert følgende forskningsspørsmål:

Hvordan kan jeg systematisere kunnskap om virkemidler som representer bevegelse i todimensjonal monokrom media, hvor målet er å utforme et metodisk verktøy for undervisning i kunst og håndverk?

Med bruk av kvalitativ metode og en fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming har jeg utført en undersøkelse i to faser basert på mine egne tegninger. I en dobbelrolle som forsker og forskersubjekt har jeg samlet virkemidler som bidrar til oppfattelse av bevegelse og bearbeidet dem til skjema av prinsipper som bidrar til oppfatning av bevegelse generelt. Jeg avslutter undersøkelse med tegninger som ble tegnet med utarbeidet skjema av bevegelsesprinsipper og jeg oppgaven min med drøfting av resultater knyttet opp mot relevans i en skolesammenheng.

Innhold

Sammendrag.....	i
1. Innledning.....	1
1.1 Motivasjon og bakgrunn for oppgaven.....	1
1.2 Avgrensninger og forskningsspørsmål.....	2
1.3 1.3 Formspråks posisjon i K06.....	2
1.4 Oppgavens struktur	2
2. Teoretisk bakgrunn.....	3
2.1 Begrepsavklaring	3
2.2 Kort om persepsjonslære	4
3. Forskings strategi	5
3.1 Valg av metode	5
3.2 Intersubjektivitet	7
3.3 Forforståelse i forhold til tegning	7
3.4 Dokumentasjon.....	9
3.5 Analysemetoden.....	10
3.5.1 Fase 1.....	10
3.5.2 Fase 2.....	11
3.6 Modell av undersøkelsen	11
4. Undersøkelsen.....	12
4.1 Fase 1.Utprøvinger	12
4.1.1 Funn fase 1.	51
4.1.2 Drøfting av funn.	52
4.2 Fase 2. Ny retning: fra liste til prinsipper.....	52
4.2.1 Materialer brukt.....	52
4.2.2 Skjemaene basert på funn fra fase 1.	52
4.2.3 Utprøvinger:	55
4.3 Drøfting:	61
4.4 Konklusjon og vei videre.....	61
Vedlegg.....	63
Referanser.....	71

Forord

Jeg vil å takke Mette Gårdvik, Marek Sobocinski og Else Margrethe Lefdal for støtte, lærerike fortellinger om kunst, motiverende tilbakemeldinger og orientering i teori

Stor takk til faglærerne mine: Eivind Harald Moe, som drag meg ut av komfort sone og stilte utfordrende spørsmål, og Kari Doseh Oppstad for hennes innspill og ideer om undersøkelser. Jeg vil også takke dere for hele skoleløp, som var spennende og lærerik.

Takk til mine medstudenter Kine og Sander for hjelp, innspill og en koselig og vennlig stemning i gruppen våres.

Takk til hele familien Bockelie, uten dere alt skulle være umulig.

Thanks to my dear Steven for help and motivation during my last university years, I would not manage without your support.

1. Innledning

1.1 Motivasjon og bakgrunn for oppgaven

Figurene bør være aktive; bokstavene skal være spennende; logoen skal se ut som den er i full fart – disse kommentarene fikk jeg fra en kunde da jeg jobbet i reklamebransjen. Selv om jeg godt kunne forstå hva de mente var det vanskelig å designe det de ønsket. For å løse problemet begynte jeg å analysere reklame, filmplakater og logoer for å låne ideer om hvordan former og farger kunne gis en form som blir oppfattet som aktiv, spennende og «i full fart». Ganske snart begynte jeg å se disse uttrykkene overalt: i reklame, interiørdesign, mote, kunst, arkitektur, ornamentikk, tegneserier og også i naturen. Jeg ble overrasket over det store mangfoldet av forskjellige virkemidler som kan skape en illusjon av bevegelse og at dynamisk uttrykk brukes aktivt innenfor en rekke områder innen billedkunst og grafisk design. Det var en lærerik, men sårbar personlig erfaring, hvor jeg opplevde skuffelse av alt som jeg har tegnet og designet før. De tegninger som jeg var stolt av ble nu sett med nye øyene, jeg kunne ikke hjelpe men oppdaget at tegneutviklingen min stoppet langt før jeg begynte å jobbe i reklamebransjen. Det fremstått tydelig at jeg hadde tendensen til å tegne statiske figurer, som var mer lignende på en katalog av karakterer i en data-spill enn på kunstverk. Jeg oppdaget at figurene hadde lite energi og krefter i sine former, og verst av alt de var helt livløse, selv om tegnet med stor fokus på detaljer, skyggelegging og anatomi. Dessverre oppdaget jeg samme problemet også på yrkesfeltet, hvor logo og skiltet design uttrykket budskap som var ikke akkurat det som ble bestilt – fiasko.

Det førte meg til drøfting om hvor viktig det er å kunne formspråk slik at budskap som en innkoder i tegningene sine eller andre former av kunst blir forstått av en betrakter akkurat som det var ment. Hvor viktig det er i forhold til design og reklame å gi rette signaler og ideer. Og hvor viktig det kan være for et barn å oppleve den varme følelse av stolthet og fornøyelse når tegningen uttrykker akkurat det hun mener, kanskje uttrykker noe som hun kan ikke sette ord på.

Derfor tror jeg at tema av formspråk kan være til nytte i faget kunst og håndverk. Dersom jeg har personlig interesse til uttrykk av bevegelse i tegning, utfordrer jeg meg selv å forske på virkemidler som kan hjelpe å skape illusjon av bevegelse og dynamikk i todimensjonale medier.

1.2 Avgrensninger og forskningsspørsmål

Jeg er interessert i kunstneriske virkemidler som elementer av formspråk, og dermed også interessert i innkoding og dekodning av kunstnerisk uttrykk ved bruk av disse virkemidler. Kan formspråk fungere på det samme måte som alle andre språk, og garantere at budskap formidlet ved hjelp av disse virkemidlene bli rett forstått eller tolket av en betrakter? Mine intensjoner er formulert i form av følgende problemstilling;

Hvordan kan jeg systematisere kunnskap om virkemidler som representerer bevegelse i todimensjonal monokrom media, der målet er å utforme et metodisk verktøy for undervisning i kunst og håndverk?

Jeg har valgt å fokusere på formalestetiske virkemidler som skaper og forsterker en illusjon av bevegelse i todimensjonale medier og rette søkelyset mot monokrom svart-hvit tegning. Grunnen til dette er at jeg vil fokusere på oppfatning av formspråk uten å bli forvirret av mangfoldet av andre kunstneriske virkemidler, som for eksempel farger og fargekontrast. Siden jeg bruker vanlige A3 ark og en svart kulepenn er jeg også begrenset i oppfatning av størrelse.

1.3 1.3 Formspråks posisjon i K06

Læreplanverket K06 setter mål for undervisning i alle grunnskolens skolefag, her er bevegelse kun nevnt en gang direkte, som læringsmål etter 7. trinn:

Visuell Kommunikasjon: elever bør kunne benytte kontraster mellom diagonale, horisontale og vertikale retninger i enkel komposisjon for å gi illusjon av ro og bevegelse.

(Utdanningsdirektoratet, 2015)

Selv om K06 setter ikke fokus på lære om bevegelse som selvstendig tema, har kunnskap om formspråk potensial for å berike elevens erfaring fra faget og bidra til mer bevisst bruk av virkemidler og bedre forståelse av bildeanalyse og reklamebudskap – kompetansemålene som er nevnt i K06.

1.4 Oppgavens struktur

Oppgaven består av 4 hovedkapitler. Kapitlet *Innledning* har presentert motivasjon, bakgrunn for oppgave, hvor jeg har forklart hva som står bakk min valg av tema. I underkapittel

formulerer jeg avgrensninger av oppgaven og forskningsspørsmål. I det andre kapittel vil den teoretiske bakgrunn bli presentert. Kapitlet inneholder også begrepsavklaring og hvordan begrep er brukt i oppgaven. Kapittel tre tar for seg presentasjon for oppgavens forskningsstrategi og begrunnelse av metodevalg, forforståelse og undersøkelsens modell. Kapittel fire inneholder undersøkelsen, hvor jeg legger frem empirien, tolkning og drøfting av undersøkelses to faser. Min egen praktisk-estetisk arbeid er også presentert i dette kapitlet, som en del av undersøkelse. I det siste kapitlet oppsummerer jeg resultater av undersøkelse og foreslår hva kan bli gjort videre.

2. Teoretisk bakgrunn

2.1 Begrepsavklaring

Høstsemesteret 2014 valgte jeg å arbeide med *dynamiske uttrykk* som fokusområde. Formålet med oppgaven min var å oversette visuelle virkemidler fra todimensjonale til tredimensjonale medier. Jeg fant ulike beskrivelser av visuelle virkemidler i teoretisk litteratur, men ble forvirret av et mangfold av tolkninger om hva bevegelse er og hvordan oppfatter vi det. Problemet er at begrepet *bevegelse* innebærer flere meninger: det kan være fysisk bevegelse fra punkt A til punkt B, det kan bety uro og spenning, og det også kan være illusjon av bevegelse, slik som vi oppfatter det på bilder med optiske illusjoner. Også Gotfredsen (1998) påpeker på forskjellen mellom betydningen av bevegelse slik som vi bruker det i hverdagslivet og bevegelse i kunstnerisk forstand: illusjon som ikke beveger seg fysisk. Det finnes også uenighet om definisjonen: er bevegelse et virkemiddel (Dahl & Johansen 2008) eller et samspill av komposisjonelle virkemidler der målet er uttrykk av bevegelse (Mørstad 2010).

Jeg har samlet definisjoner som jeg har møtt i teorien i en oppsummering:

- ☐ *Bevegelse er et inntrykk eller en illusjon (Gotfredsen 1998, Mørstad 2010, Arnheim 1974)*
- ☐ *Bevegelse er optisk (øynene beveger seg i komposisjonell retning) (Danbolt 2002, Kepes 1969)*
- ☐ *Bevegelse er representasjon av fysisk bevegelse – tradisjonell teori (Gotfredsen 1998)*
- ☐ *Bevegelse er et virkemiddel (Dahl & Johansen 2008)*
- ☐ *Bevegelse er samspillet av komposisjonelle virkemidler (Mørstad 2010)*
- ☐ *Bevegelse er spenning (Gotfredsen 1998)*

□ *Bevegelse er dynamikk (Sobocinski 1997)*

På grunn av at det finnes flere definisjoner og betydninger av hva bevegelse er, vil jeg forklare hvordan begrepet er brukt i oppgaven. Jeg velger å definere *bevegelse* som *et fenomen* –

betegnelse for tingene, den ytre verden, som de viser seg eller fremtrer for oss, eller som vi erkjenner dem, i motsetning til tingene som de "egentlig" eller "i virkeligheten" er.

(Store Norske Leksikon, 2016)

Dette fenomenet i kunstnerisk kontekst har to perspektiver eller synspunkter som er vesentlige for oppgaven min: et uttrykk – kunstnerisk intensjon av å formidle bevegelse som visuelt budskap, og inntrykk – oppfattelse av bevegelse, uro, spenning og dynamikk for en betrakter. Inntrykk er ikke nødvendigvis basert på kunstneriske intensjoner, men er relatert til psykologi av en betrakter. Som synonymer for bevegelse og bevegelig i teksten bruker jeg også ord som: dynamikk, spenning, uro, samt dynamisk, spennende og urolig. Dynamikk, ifølge Sobocinski, er læren om bevegelse under påvirkning av fysiske krefter (Sobocinski, 1997). I denne forklaringen er kunst og fysikk bindet sammen, noe som er ikke uvanlig. Ofte er terminologi fra fysikk brukt i sammenheng med uttrykk i billedkunst: impuls, tyngdekraft og gravitasjon.

2.2 Kort om persepsjonslære

Persepsjon kan bli definert som det å oppfatte omverden gjennom sansene, eller det å innhente informasjon fra omgivelsene ved hjelp av sansene.

(Haabesland A. & Vavik R. 2000, s. 276)

Anny Å. Haabesland og Ragnhild Vavik dedikerer en stor del av boken "Kunst og håndverk - hva og hvorfor" til *persepsjon* som er i høyest grad relevant for faget kunst og håndverk. De skriver at den skapende siden av faget henger nøye med kommunikasjon, menneske har behov for å uttrykke sine opplevelser og tanker, ikke bare skriftlig eller verbalt, men også gjennom estetiske uttrykk i former, farger og materialer. Dette betyr at menneske også har behov for kommunikasjonskompetanse når det gjelder uttrykk som andre skapt (Haabesland, Vavik, 2000). En lære som kan belyse problematikken av kommunikasjon mellom uttrykk og

inntrykk er psykologiske studier av persepsjon. I dette område, står en boka av Rudolf Arnheim ”*Art and Visual Perception: a psychology of the creative eye*” (Arnheim, 1974) sentralt. Rudolf Arnheim, en amerikansk gestaltpsykolog, arbeidet hans ble en støtteresurs for mange undersøkelser, inkludert undersøkelsen som jeg har utført.

Den tidligste persepsjonspsykologien mente at hjernen var et ”framkallingsapparat” og at det synlige virkeligheten ble reproduisert på netthinna og videresendt som et bilde til hjernens synssentrum (Haabesland A. & Vavik R. 2000). Men i dag vet vi at det er kunnskaper, erfaringer og forestillinger som vi allerede har som utgjør den første forutsetningen at vi ”ser” noe som gir mening for oss. (ibid.) *Hvert sanseuttrykk prøves mot hukommelsesforestillinger som vi tror har med det aktuelle uttrykket å gjøre, og ”loses” på plass i vårt ”verdensbilde”*(ibid.). Om vi får ikke nok av kunnskap om det vi ser på, blir det visuelle meningsløs. Dette viser at persepsjon er ikke kun registrering av stimuli (påvirkninger), men innebærer kognitive funksjoner: hukommelse, logikk, kunnskap om verden rundt oss.

Haabesland og Vavik i det samme kapittel skriver om gestaltfaktorer:

Gestaltpsykologene mener at en del av oppfatninger om verden rundt oss er basert på de automatiske prosesser i hjernen våres. det er flere automatiske prosesser i hjerne som er vanskelig å bli bevisst på. *Disse prosessene følger medfødte og universelle prinsipper. For eksempel, vi har en medfødt trang til å samle og gruppere enkeltelementer til ordnede figurer eller helheter (”gestalter”)* (ibid.)

Dette betyr at det finnes tre forklaringer om hvordan vi får og tolker de visuelle signaler: en fysiologisk forklaring, en kognitiv forklaring og psykologisk, eller gestalt forklaring.

3. Forskings strategi

3.1 Valg av metode

I min oppgave har jeg valgt å benytte meg av en kvalitativ metode og en fenomenologisk-hermeneutisk tilnærningsmåte. Oppgaven min omhandler praktisk-estetiske utviklingsarbeid der jeg utvikler og beskriver fenomen knyttet til det skapende og oppfattelse av bevegelse i todimensjonale medier. Fenomenet bevegelse kan ikke måles eller veies, men kan beskrives visuelt og verbalt, derfor velger jeg å bruke kvalitativ metode som hovedstrategi for min undersøkelse. I motsetning til kvantitativ forskning, hvor en plan for undersøkelse alltid er fastlagt på forhånd, vil forskeren innenfor kvalitative studier ha undersøkelsesspørsmål klare

på forhånd, men er innforstått med at disse kan endre underveis i forskningsprosessen (Postholm 2010, Halvorsen 2007). I denne oppgaven kan jeg finne svar på spørsmålet ”hvordan” i problemstillingen ved å konstruere et forskningsfeltet, der hver utprøving er laget på grunn av refleksjoner som igjen blir et utgangspunkt eller en byggestein for de neste utprøvingene. En kvalitativ tilnærming til forskningsfeltet mitt finner jeg relevant for mine mål. Undersøkelsen min har en struktur der refleksjoner knyttet til mine oppfatninger foregår parallelt med tegning av utprøvinger. En slik arbeidsmåte kalles for induktiv metode (Postholm 2010).

Målet for oppgaven er å finne virkemidler som skaper illusjon av bevegelse i todimensjonale medier. I denne sammenheng bruker jeg ordet *virkemiddel* som bevisst kunstnerisk uttrykk, for betrakterens inntrykk. Jeg innehar en dobbeltrolle som forsker og forskningssubjekt. I rollen som forskningssubjekt er jeg både en kunstner som vet hvordan tingene er ment, og en betrakter som vurderer virkningen av brukte virkemidler og hvordan tingene er sett. På denne måten får jeg to perspektiver som er vesentlig for forståelse av hva fenomenet av bevegelse i kunstnerisk sammenheng innebærer, det er en *fenomenologisk tilnærming* (Postholm 2010, Halvorsen 2007).

Fenomenologi er både en filosofi med røtter tilbake til Edmund Husserl (1859-1938), og en forskningsdesign. Det er læren *om det som viser seg*, det vil si tingene slik de viser seg, eller fremstår for oss, slik at de umiddelbart oppfattes av sansene (Christoffersen & Johannessen 2012). Husserl mente at forskeren skulle prøve å oppnå vitenskapelig kunnskap gjennom studier av erfaringer ved hjelp av reflekterende selv. Han så verdien av å la selvet oppdage erfaringenes grunnleggende mening eller essens. På den måten skapes kunnskap i tenkningen (Postholm 2010).

Den andre side av min tilnærming er hermeneutisk metode. Hermeneutikk er opprinnelig en kunst av teksttolkning (Halvorsen 2007), men i løpet av historien ble det gjennomtenkt og utvidet fra tolkning av tekster til tolkning av mening i breiere forstand. I undersøkelsen min forsøker jeg å forstå prinsipper av fenomenets virkning, og dermed tolker jeg mine oppfatninger, refleksjoner og utprøvinger. Jeg beveger meg inn i en hermeneutisk spiral – en grunnleggende analytisk metode i hermeneutikken: fra refleksjoner om utprøvinger til refleksjoner om hvorfor jeg reflekterte på en eller annen måte, er det noe i meg som gjør at

jeg reagerer på utprøvinger sånn som jeg gjør, og så kom jeg tilbake til utprøvinger og refleksjoner om innhold igjen i lys av nye oppdagelser. Jeg beveger meg fra samspill av flere elementer til detaljer og til andre kombinasjoner av elementer igjen. Selve undersøkelsen ble til i form av hermeneutisk spiral: da den første fase sluttet, med et negativ resultat, beveget jeg meg tilbake til mine innsamlede data og tok en ny retning derifra.

3.2 Intersubjektivitet

Som forsker har jeg en direkte tilgang til forskningssubjektets tanker og opplevelser, da jeg undersøker mitt eget praktisk-estetisk arbeid. Selv om denne dobbelrolle gir meg flere perspektiver og oversikt over fenomenet som jeg studerer, kan spørsmål om gyldighet og reliabilitet reises. For å gjøre oppgaven gyldig må jeg være sikker på at fenomenet som jeg undersøker er av allmenn karakter, men ikke bare mine private persepsjoner og oppfattelser. Halvorsen referer til Merleau-Ponty som mente at subjektet og dets virksomhet ikke var isolert, individualistisk sak, men felles i en intersubjektiv verden (Halvorsen, 2007). Det betyr at min oppfattelse av utprøvinger og tolkning er basert på kunnskap om verden som vi alle lever i, og teoretisk kunnskap av et relevant felt, dermed kan jeg tro at mine funn er av en allmenn karakter og gyldige. Det faktum at intersubjektiviteten ikke ble testet i løpet av undersøkelsen min, gjør at jeg anbefaler videre forskning før funnet kan brukes i skolesammenheng.

I og med at objektiviteten kunne bli utfordrende i løpet av undersøkelsen, gjorde jeg noen grep for å distansere det kunstnerisk perspektivet fra betrakterens perspektiv. For det første, utprøvingene er mest mulig upersonlige, jeg tegnet et mangfold av varianter som jeg kunne tenke på, og uttrykte ikke mine personlige meninger og følelser. Det andre steg er at jeg distanserte den første tegnefasen - umiddelbar fasen, ifølge Husserl (Halvorsen, 2007) og den påfølgende tolkningsfasen – transcendental fasen i tid, jeg tegnet først utprøvingene og kom tilbake til dem som en betrakter flere uker seinere.

3.3 Forforståelse i forhold til tegning

Institusjoner for tilleggskutdanning for barn var veldig populære i Sovjet Russland, hvor jeg var født. Barn som viste talent og interesse i noe områder fikk anledning til å studere ved kunst skoler, musikk skoler og ulike sports skoler ved siden av vanlig skoleutdanning. Samme år som jeg begynte å studere i barneskolen, begynte jeg å studere i en kunstskeole for barn. Fra jeg var 7 til 11 år gammel gikk jeg på kunstskeolen, 5 dager per uke, 2-4 timer etter vanlig

skoletid. De fagene som vi studerte var: tegning, maling, komposisjon, skulptur og kunst historie. Tegning og maling var fagene som vi brukte mest tid på: vi tegnet og malte etter virkeligheten med realisme som hovedmål: stilleben, portretter og landskaper. Vi lærte å bruke ulike materialer, teknikker, samt med perspektiv, proporsjoner, komposisjon, skyggelegging, fargeteori og delvis anatomi. Jeg husker godt at lærerne våre satte stor pris på rette proporsjoner, komposisjon og forholdet mellom lys og skygge på arbeidene. I komposisjons faget fokuserte vi på tegning/maling etter fantasi og dekorative teknikker og prøvde forskjellige kunststiler. Vanlige tema ble illustrasjoner til bøker som ble lest mens vi jobbet, og så laget vi tematiske bilder i ulike media, utarbeidet mønster og laget enkel design for klær og små gjenstander. Komposisjon hadde vi kun 2 timer per uke og etter min oppfatning ble ordene *estetikk* og *harmoni* mest brukt i komposisjons klassen. I kunst historie studerte vi hovedtrekk av kunstneriske stiler innen maleri, arkitektur og skulptur, samt med noen signifikante kunstnere og deres verker. Faget skulptur hadde vi ganske sjeldent, og det ble ikke fastlagt i skoleplan, jeg vet ikke hva var grunnen for det, enten mangel på materialer (før Sovjet Union kom til sin slutt var det mangel på alle mulige varer) eller klasseromskapasiteten.

Jeg må si at jeg ikke likte kunstsolen på grunn av strenge krav, høye standarder og stor arbeidsbelastning, jeg hadde veldig lite motivasjon til studiene, men fortsatt å studere fordi foreldrene mine insisterte på det. Til tross for det, la kunstsolen en grunn for min teoretiske kunnskap, hvor jeg har lært hovedbegreper, hovedteknikker, kunst historie og lærte å se kritisk og vurderende på mitt eget arbeid. Dette hjalp meg da jeg fant ut at mine tegneferdigheter ikke lenger var gode nok for å uttrykke det jeg ville.

Jeg tegnet mest aktivt ut fra personlig interesse og lærte mest i årene mellom kunstsolen og min første jobb; fra jeg var 11 år gammel til 21. Konklusjon på at mine tegneferdigheter er begrenset i forhold til det jeg ville uttrykke, motiverte meg til selvstudier og jeg konsentrerte meg hovedsakelig på menneskekroppen, et tema som var veldig lite berørt på kunstsolen. Da jeg begynte å jobbe sluttet jeg å tegne for å kose meg, på grunn av tidsmangel. Jeg jobbet 2 år i reklamebransjen med å designe logoer og butikkskilt. Jeg begynte å tegne igjen 9 år etter det, da jeg begynte å studere kunst og håndverk ved universitet i Tromsø.

Min tegneutvikling stoppet på stadiet der jeg delvis hadde tilegnet meg kunnskap om menneskekroppens anatomi, perspektiv, skyggelegging, og noe grunnleggende komposisjon. Jeg har tendens til å tegne stille positurer, symmetri og balanserte komposisjoner, mens all slags dynamikk, uro og bevegelse er min personlig utfordring og ofte oppfattes som feil på bildene; jeg opplever ubehag. Dersom jeg brukte så mye tid på å gjøre min forestillingstegning å se rett ut, ble jeg i høyest grad fokusert på regler om hvordan man kan gjøre tegning mer lignende på det vi oppfatter med øyene våre. Det førte til at jeg er begrenset i min forståelse av nonfigurativ kunst og mål kunstnere forsøker å oppnå. Tenkningen min er mer materialistisk enn abstrakt, og som konsekvens – jeg opplever alltid utfordringer med tolkning av formspråk og formulering av budskap med formspråk. Dette ble en stor utfordring da jeg begynte å jobbe i reklamebransjen, hvor formspråk var en av de viktigste betingelser for å kunne levere tjeneste på professionelt nivå. Som for eksempel design av logo ”i full fart”.

3.4 Dokumentasjon.

Dokumentasjonsdesign spiller en vesentlig rolle i undersøkelsen min, både i forhold til datainnsamling og datanalyse. Halvorsen (2007) gir i boken ”Kunstfaglig og pedagogisk FoU” et eksempel på en fenomenologisk metode som ble utarbeidet av den amerikanske psykologen Amedeo Giorgis. Metoden er presentert i form av et skjema, hvor en personlig fortelling om erfaring ble overført til en rekke av kortere tekster, som i sin tur ble tolket av en forsker og overført til essensen av det som ble sagt i teksten. Denne metoden, som jeg har forstått den, ble utgangspunkt for utarbeiding av mine utprøvningskjema. Hvert skjema består av 5 felt. *Utprøvningsfeltet* inneholder en liten gruppe (4-8) utprøvinger, som ble redusert fra en figurativ tegning til utprøvinger av elementer. *Intensjons-feltet* forklarer hva jeg har gjort og hvorfor, hvor mine assosiasjoner kommer fra. Feltet viser min tankestrøm og lenker til forrige utprøvinger hvis de var basert på dem. I *tolknings-feltet* beskrev jeg mine oppfatninger av utprøvinger fra betrakters perspektiv, jeg fokuserte på bevegelse, uro og dynamikk. Her forsøkte jeg å være saklig og beskrive kun det som var relevant i forhold til uttrykk som jeg lette etter. *Refleksjons-feltet* brukte jeg for å skrive refleksjoner og assosiasjoner knyttet til utprøvinger, tolkning og tanker om årsak av mine oppfatninger. Dette feltet ble også brukt for mine notater underveis, spørsmål som jeg fikk og som ble brukt for utprøvinger videre. Av og til fikk jeg tanker som ble ikke knyttet til utprøvinger direkte, men hadde allmenn karakter eller tanker om hele undersøkelsen: jeg skrev dem i *italic*. *Elementer*

som skaper bevegelsesuttrykk er min ”essens” av feltet, hvor jeg har skrevet virkemidler som ble oppdaget i tolknings-felte og refleksjons-feltet.

3.5 Analysemetoden

3.5.1 Fase 1

Min analysemetode har felles trekk med Moustakas analysemetode, som Postholm referer til. Hun beskriver metoden hans slik:

Moustakas (1994) benevner analysen av innsamlet materiale som fenomenologisk reduksjon. Dette innebærer at forskeren først samler alt materiale som er knyttet til forskningsemnet, og som dermed kan gi svar på forskningsspørsmålet. Der neste steget er kalt horisontalisering, noe som innebærer at alle utsagn i første omfang blir behandlet som likeverdige. Det neste steget er å utelate uttalelser som er irrelevante i forhold til emne. Gjentatte og overlappende uttalelser blir også utelatt- På den måten blir den teksturelle meningen og de vesentlige uttalelsene stående igjen. Det tredje trinnet er å samle de forskjellige uttalelsene under ulike tema, og videre organisere disse temaene til en sammenhengende tekst, eller til en teksturell beskrivelse av fenomenet. Denne teksten inneholder dermed det som er erfart eller opplevd. Denne teksten kalles en strukturell beskrivelse av fenomenet. Til slutt forenes denne teksturelle og strukturelle beskrivelsen i en enhetlig og helhetlig redegjørelse for eller forklaring av essensen i det opplevde fenomenet.

(Postholm, 2010, s.44)

Jeg har samlet utsagn fra refleksjonsfeltene i en tekst. Det hjalp meg å distansere fra innholdet av refleksjoner og se på notater fra det språklig perspektivet: fra generell mening om utprøvinger til allmenn betydning av fraser, som språklig konstruksjon. Jeg har oppdaget at utsagnene er basert på 4 temaer, derfor brukte jeg farger for å sortere fraser etter betydning. Grunnen til at jeg har valgt fargekode for å sortere materialet var at jeg finner denne metoden oversiktlig, jeg ville se hele samling samtidig for å kunne sammenligne disse utsagn med hverandre, prominent. Det samme har jeg gjort med virkemidler nevnt i feltet av *elementer som skaper bevegelsesuttrykk*, jeg skrev dem ut, ekskluderte ord som ble gjentatt flere ganger

og sortert med bruk av fargekoder, som viste at virkemidler også hører til de samme fire gruppene. Etter det, samlet jeg resultater av fargekoding i grupper i samsvar med farge, oppsummerte, og beskrev hva hver gruppe står for.

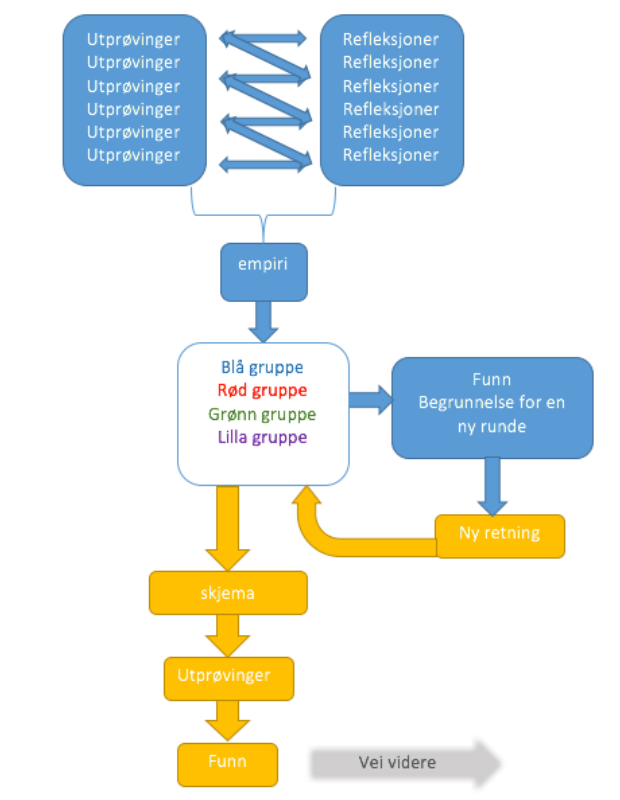
3.5.2 Fase 2.

Drøfting av resultatene fra den første fasen av undersøkelsen viste behov for videre arbeid og gjennomtenkning av mål som sto bak problemstillingen min. Jeg har overført hver gruppe til tre skjema, som presenterer og illustrer generalisering av material i form av hovedprinsipper av bevegelsesuttrykk, og brukte disse skjemaene som utgangspunkt for tegninger.

3.6 Modell av undersøkelsen

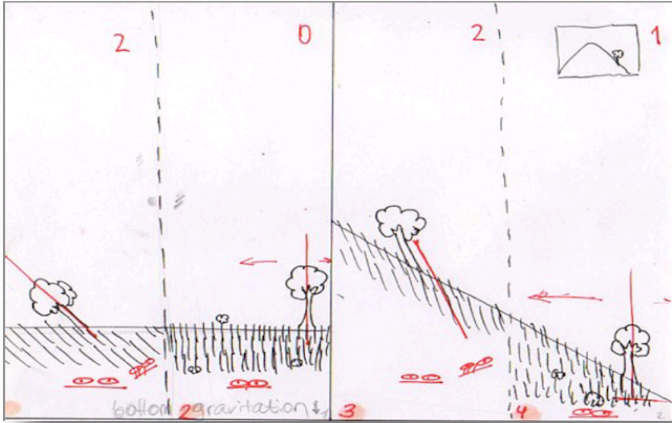
Blå – Fase 1

Gul – Fase 2

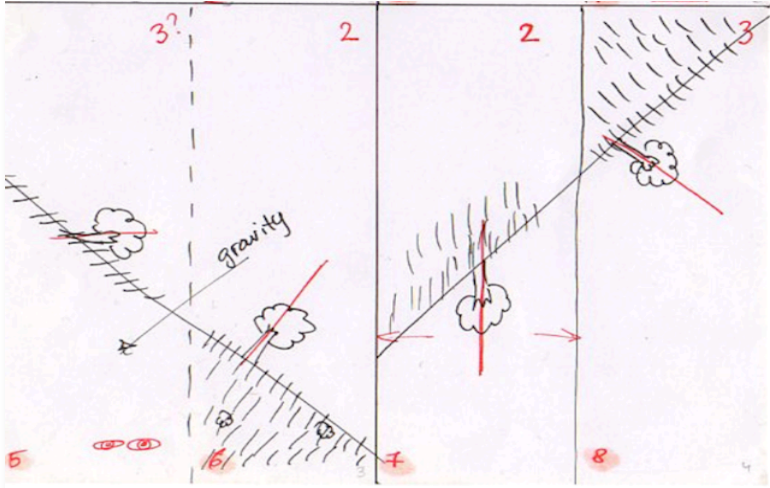

4. Undersøkelsen

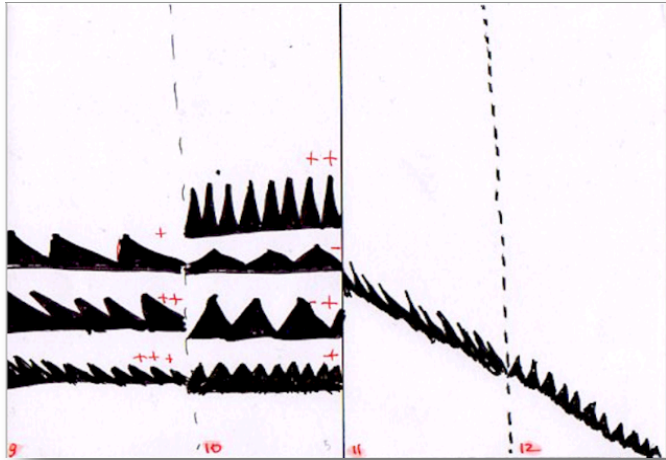
4.1 Fase 1. Utprøvinger

U1-4	
Intensjon	<p>Jeg ville å begynne med noe enkelt, derfor som utgangspunkt for alle utprøvinger tegnet jeg et skjematisk landskap: et tre og overflate med gress på. Jeg tror at vertikal vekstretning av gress og tre er mest naturlig og dette bruker jeg som en grunn for variasjoner og tolkning av dem.</p> <p>Her forsøkte jeg å finne sammenheng mellom synspunkt, vekstretning og hvordan retning kan indikere påvirkning av fysiske krefter som, for eksempel, vind, dersom etter min oppfatning dette kan skape inntrykk av bevegelse i bilde.</p>

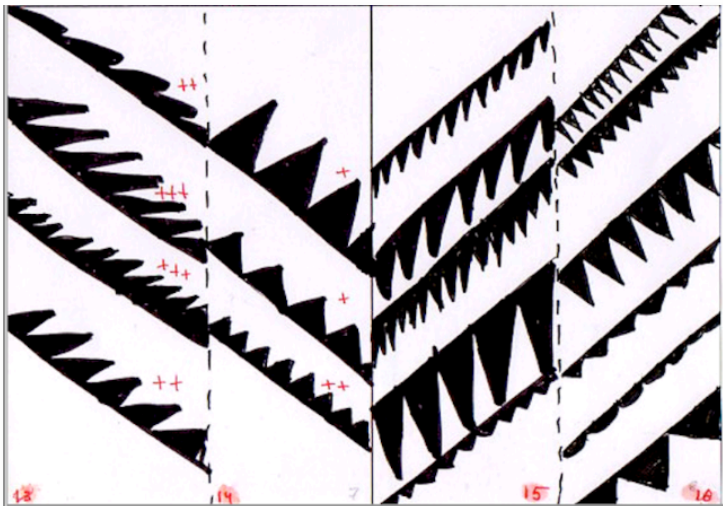
<p>Tolkning</p>	<p>U1: Treet og gress er rettet mot venstre og opp (diagonal), mens overflaten er horisontal - parallelt med øvre og nedre bildekanter: forskjøvet synspunkt/påvirkning av fysiske krefter.</p> <p>U2: Treet, gresset er vertikalrettet opp. Overflaten er horisontal: ingenting som skjer.</p> <p>U3: Treet og gress rettet til venstre og opp, mens overflaten er på skrå: åsside/åsside + vind/ forskjøvet synspunkt +vind.</p> <p>U4: Overflaten er på skrå, mens treet og gress er vertikale og parallelle til venstre og høyre bildekanter: åsside.</p>
<p>Refleksjon</p>	<p>Jeg oppfatter bevegelse mest intenst i U1 og U3. Det er knyttet til min tolkning av retninger som påvirkning av vind på disse utprøvinger. Litt av bevegelse oppfatter jeg også i U4. Dette tolker jeg som inntrykk fra diagonaler.</p> <p>Når jeg abstraherer fra en ide om vind og åsside, er det mer tydelig at diagonaler spiller hovedrolle i min oppfatning at ”det er noe som skjer”, bildet oppfattes mer ”spennende”.</p> <p><i>Diagonal er et linje på skrå til noe=> linje i forhold til noe? => i forhold til bildekanter? => oppfatter jeg bildekanter som min egen plassering i rom, hvor bunn av ark er hvor føttene mine? Forhold til kanter – rom plassering og komposisjon?</i></p>
<p>Elementer som skaper bevegelsesuttrykk</p>	<p>Diagonaler, romposisjon, komposisjon, virkning av fysiske krefter, forskjøvet synspunkt.</p>

<p>U5-8</p>	
<p>Intensjon</p>	<p>Bekreftelsen eller tilbakevisning av forrige observasjoner.</p>
<p>Tolkning</p>	<p>U5: Både treet og gress er rettet mot høyre, mens overflaten er på skrå: forskjøvet synspunkt/ påvirkning av fysiske krefter/ åsside.</p> <p>U6: Treet, gress og overflaten er på skrå: forskjøvet synspunkt.</p> <p>U7: Treet og gress er vertikale og rettet ned i forhold til bilderammer, mens overflaten er på skrå: åsside +forskjøvet synspunkt.</p> <p>U8: Overflaten er på skrå, mens treet og gress er rettet til venstre og ”henger ned”: forskjøvet synspunkt.</p>
<p>Refleksjon</p>	<p>Jeg oppfatter bevegelse mest intenst på U5, U6 og U8. I mindre grad på U7, hvor vertikalrettet treet er parallelt med sider av bilderammer. Mest intenst oppfatning i U5, der treet og gress er på skrå til overflaten, som skaper spisse vinkler. Motsatt side av treet, hvor vinkel er stump, reagerer jeg ikke på.</p> <p><i>Parallele linjer i forhold til bilderammer på en måte stabiliserer komposisjon, som gir motsatt inntrykk fra uttrykket som jeg søker.</i></p>

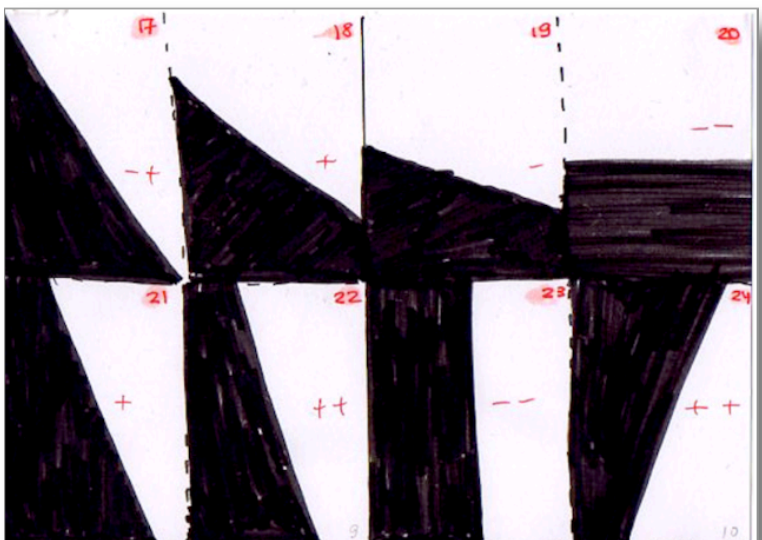
	<i>Spissevinkler er også viktige.</i>
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Diagonaler, romposisjon, komposisjon, virkning av fysiske krefter, spissevinkler, trekanter.

U9-12	
Intensjon	<p>Etter utprøvinger med treet forstod jeg at tegning av elementer, abstrahert fra noe virkelige objekter var mer relevant for oppgaven min. Jeg fortsetter med trekanter som var en visuell assosiasjon fra forrige utprøvinger. Her eksperimenterer jeg med retninger av trekanter, tetthet og vinkler og sammenligner uttrykk.</p>
Tolkning	<p>U9: Flere detaljer oppfatter jeg som mer spenning</p> <p>U10: Spissevinkler oppfatter jeg mer dynamisk enn stumpe vinkler.</p> <p>U11: Spissevinkler av trekanter i forhold til linje de ligger på. Selve linje er på skrå, som oppfattes mer dynamisk enn horisontal linjen. Oppfattes som de streber opp og til venstre.</p> <p>U12: Mindre dynamisk enn U11, på grunn av form av trekanter.</p>
Refleksjon	Jeg oppfatter bevegelse mest intenst i U11, trekanter ser ut som de

	streber opp og til venstre – tydelig oppfatning av retning. Ikke logisk, det er noe å gjøre med psykologisk persepsjon, siden trekanter presenterer ikke noe virkelige ting (i motsetning til treet og gress).
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Trekanter, spissevinkler, retning, diagonaler.

U13-16	
Intensjon	Her letter jeg for bekreftelse eller tilbakevisning for dynamisk uttrykk som jeg fant før.
Tolkning	<p>U15: oppfattes som trekanter henger ned og påvirket av gravitasjon – det reduserer oppfatning av potensial energi.</p> <p>U16: oppfattes som forskjøvet synspunkt</p>
Refleksjon	Noe former har ”potensial energi” – samme som i fysikk. De beveger seg ikke, men de ser ut som de er klar for aksjon. Jeg oppdager det gjennom observasjon av motsetning – de hengende ”tunge” triangler i

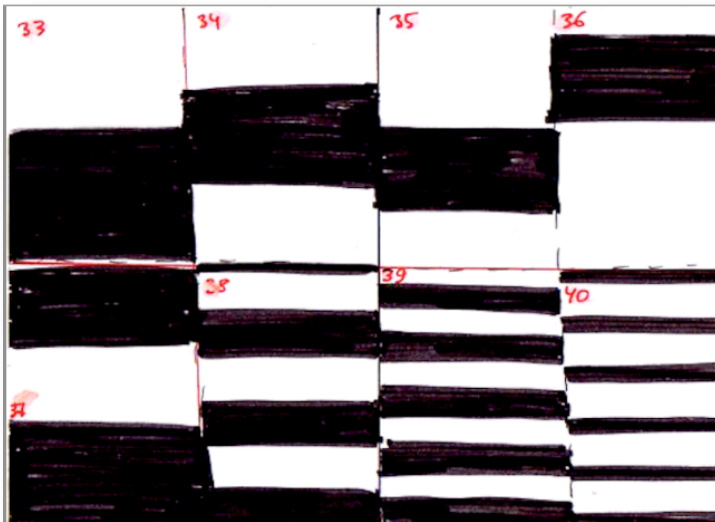
	U15. Fremdeles er de ikke stille og stabile. Men kan jeg virkelig snakke om fysiske krefter, som gravitasjon når det gjelder nonfigurative objekter?
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Plassering + form + oppfatning av nedre bildekant som kroppens nederste del = oppfatning av nonfigurative objekter som de er under påvirkning av fysiske krefter eller har slik energi i seg selv. Dynamisk potensial i nonfigurativ form.

U17-24	
Intensjon	Forsøker å finne ut om jeg oppfatter den svarte delen som representasjon for grunn/jord overflate, om jeg skal få inntrykk av forskjøvet synspunkt. Også vill jeg finne ut om vinkels grad har noe betydning
Tolkning	Nei, jeg oppfatter ikke den svarte delen som representasjon av jord/grunn, derfor får jeg ikke inntrykk av et forskjøvet synspunkt.
Refleksjon	Når svart/hvit form er parallelt til bildekanter oppfattes det mer stabilt. En vertikal ”stående” figur oppfattes mindre stabil enn horisontal eller ”liggende”. Jo mer liggende figur er (selv om ikke akkurat parallelt til bildekant) jo mer stabil det oppfattes. Dette har noe å gjøre med min

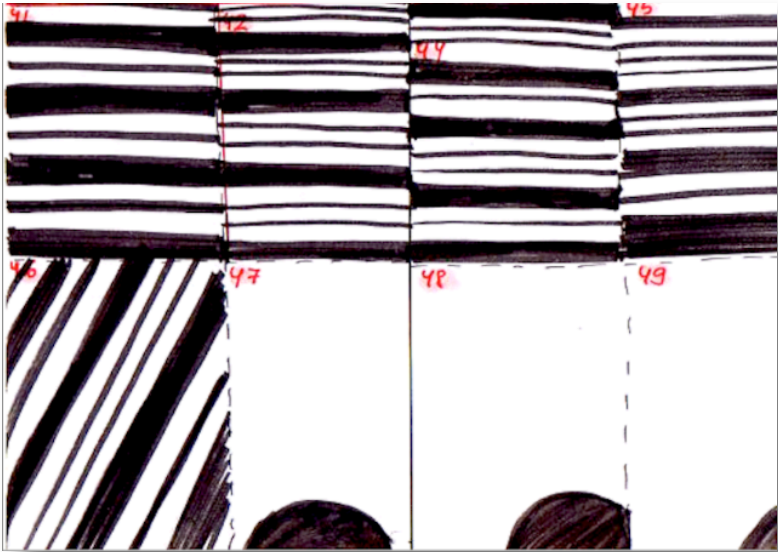
	oppfatning av fysiske krefter igjen og min kunnskap om gravitasjon.
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	”Stående” figur med smal grunnlinje (i forhold til høyde av form).

U25-32	
Intensjon	Her ville jeg å se oppfatning av vinkler og tykkelse av linjer, frekvensen. Bekreftelse eller tilbakevisning for ”stående figur”
Tolkning	”Stående figur” som er presentert gjennom linjer oppfattes som mindre stabil.
Refleksjon	<p>Alle utprøvinger her oppfattes som spennende i forskjellig grad, selv om U 31 inneholder kun horisontale linjer. Tror at det har noe å gjøre med flimring av mange kontrasterende detaljer, det samme som jeg observerte i U 9-12.</p> <p>U 32 oppfattes som perspektiv og minnes om op-art - Bridget Riley og</p>

	<p>Victor Vasarely.</p> <p><i>Jeg oppfatter ikke flimring ved logikk eller psykologi, det er ren fysisk påvirkning på synet.</i></p>
<p>Elementer som skaper bevegelsesuttrykk</p>	<p>Kontrast + mange detaljer = flimring</p>

<p>U33-40</p>	
<p>Intensjon</p>	<p>Her ville jeg å bekrefte eller tilbakevise et flimring effekt.</p>
<p>Tolkning</p>	<p>Flimring oppfattes mest intens i U39, hvor mengde av kontrasterende linjer har skapt denne effekten. Selv om U40 har samme mengde av linjer, det oppfattes mindre flimrende.</p>
<p>Refleksjon</p>	<p>Forskjell mellom U39 og U40 er tykkelse av linjer. U39 – hvite og svarte linjer er omtrent samme tykkelse. U40 – hvite linjer er tykkere, det skaper mer ”luft” mellom svarte linjer.</p>

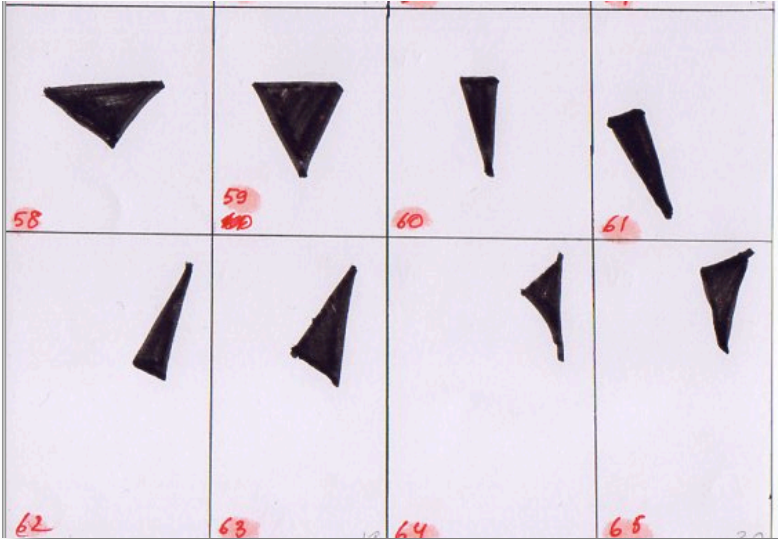
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Flimring
---	-----------------

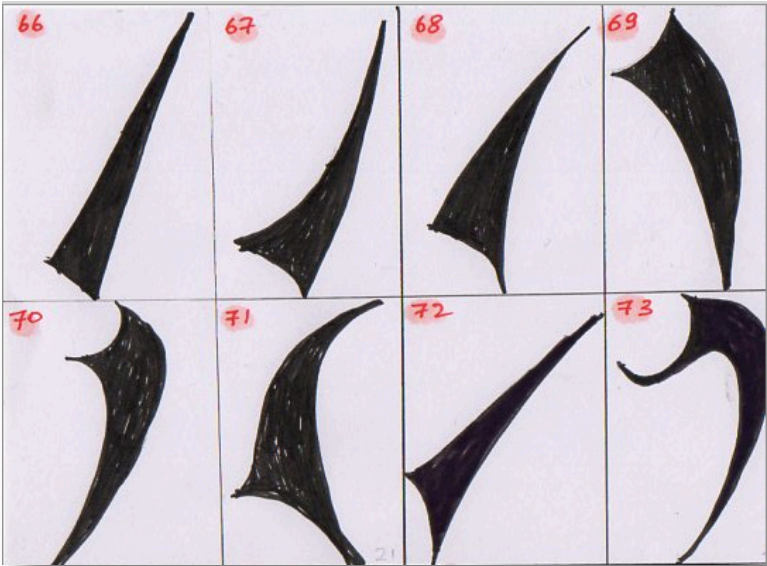
U 41-49	
Intensjon	<p>Her fortsetter jeg med flere variasjoner av flimring effekten: U41-46. Når jeg ble ferdig, tenkte jeg om en rolle av rom posisjon i oppfatning av ro og uro. U 47-49 er tegnet med utgangspunkt i min antakelse at det kan være relevant.</p>
Tolkning	<p>U 41-46 Jo mer detaljer, jo sterkere inntrykk av flimring. Sterk urolig inntrykk i U46, hvor linjer er plassert diagonalt.</p> <p>U47 posisjon av halvsirkel oppfattes stabil.</p> <p>U48 halvsirkel ”forlater” bildet.</p> <p>U49 for lite data for noe inntrykk.</p>
Refleksjon	<p>Diagonal + flimring – sterk inntrykk av uro.</p>

	Kan jeg oppfatte uro og flimring som bevegelse? I hvert fall det er ikke noe stabil.
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Uro og flimring, skapt av samspill av elementer: komposisjon.

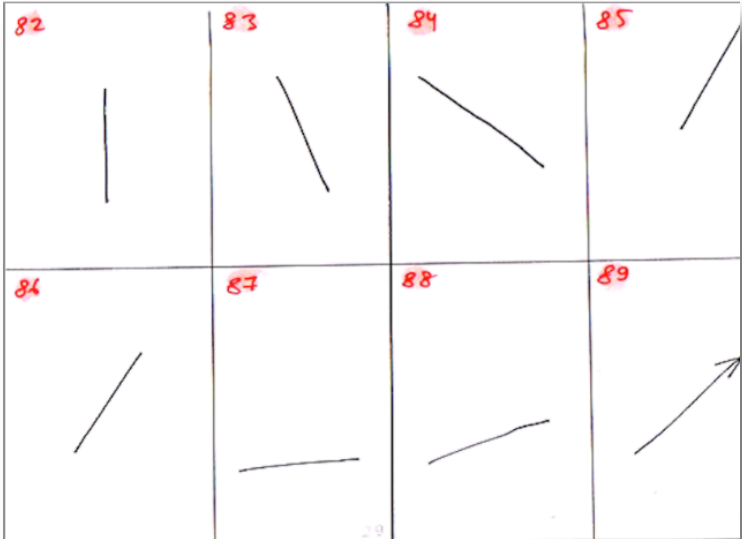
U50-57	
Intensjon	<p>På utprøvinger U50, 51 fortsetter jeg med variasjoner av rom posisjon. På U52, 53 kombinerer jeg varianter av ”rom posisjon” utprøvinger + flimring effekten. Her ser jeg at jeg kan ikke få mer informasjon ut av det, og derfor kommer tilbake til ”stående” figurer – U54-57. Jeg ville å se hvilken type av trekant oppfattes mest dynamisk. Jeg plasserer dem i midten for å unngå ”rom posisjon” faktoren, som jeg observerte før.</p>
Tolkning	<p>U51 – sirkel ”forlater” bildet.</p> <p>U52 og U52 oppfattes samme flimrende og urolig.</p> <p>U56 oppfattes mest som ”stående” figur som peker på øvre kant. Det</p>

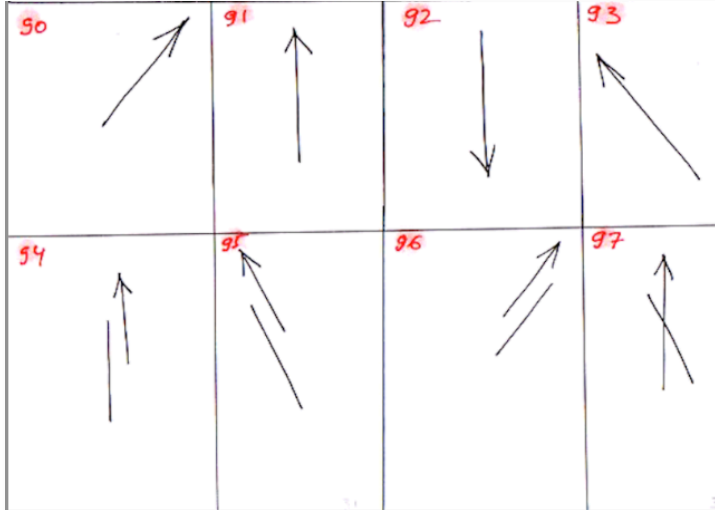
	<p>oppfattes lett (= i mindre grad påvirket av gravitasjon). Men jeg oppfatter veldig lite bevegelse i alle fire utprøvinger U54-57.</p> <p>Trekant på U57 oppfattes som tungest og mest stabil, det har breiest grunn, som i fysisk verden skulle stabilisere det.</p>
Refleksjon	<p>Selv om trekant oppfattes som ”spennende” form, formen og plassering på bildet er også viktig.</p> <p>Jeg oppfatter lite bevegelse i trekanter, tror at det er på grunn at de er likebeinte og derfor oppfattes som stabile.</p> <p><i>Nu har jeg først oppdaget at jeg ser på utprøvinger med ”tredimensjonal syn”, jeg oppfatter dem som representasjon av tredimensjonal verden, hvor en trekant er en pyramide.</i></p> <p><i>Da jeg forsøker å se på utprøvinger som todimensjonale bildene igjen, får jeg sterkere oppfatning at U56 er i bevegelse og streber seg ut fra bilden. Det finnes ingen ”stående” figur lenge, men trekant som drag ”kroppen” sin fremover. Hva skal jeg gjøre med denne informasjon nu? Helt forvirret.</i></p> <p><i>UPD: Har gått gjennom utprøvinger igjen: ”todimensjonal syn” er framstilling at jeg ser ned på utprøvinger, at de ikke står, men ligger under meg. Slik det føles nu. Dette korrigerte min oppfatning at noe figurer er tunge, det oppfattes ikke sånn lenge. Også dette har forsterket inntrykk at alle trekanter beveger seg i retning som den spiss vinkelen peker på. Rett triangel oppfattes som stilstående. Dette kun mulig med nonfigurative utprøvinger.</i></p>
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Spissevinkler, romposisjon

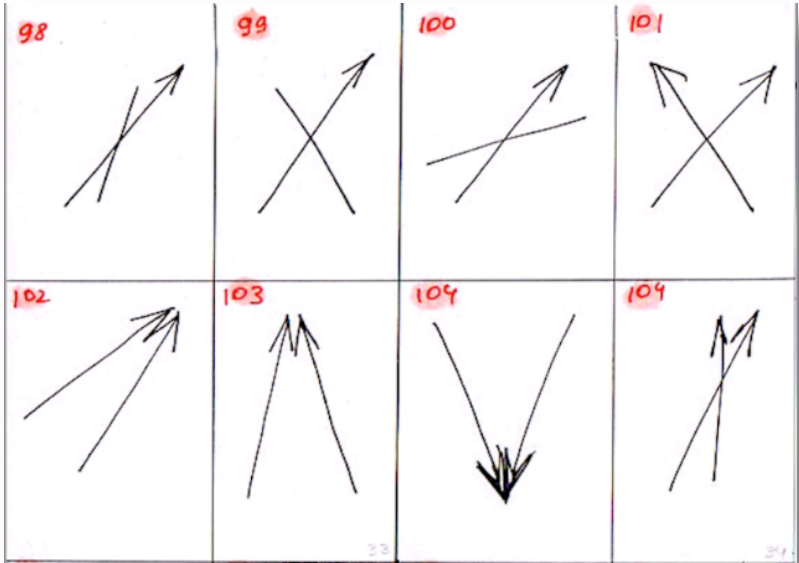
<p>U58-65</p>	
<p>Intensjon</p>	<p>Her kombinerer jeg forskjellige typer av trekanter med forskjellig ”rom posisjon” faktoren. Bekreftelse eller tilbakevisning av konklusjoner på U50-57.</p>
<p>Tolkning</p>	<p>Trekanter ”oppfører” seg som jeg tenkte de skal - jo nærmere til bildekant, jo sterkere følelse at formen har intensjoner å forlate bildet.</p>
<p>Refleksjon</p>	<p>Denne gangen er det ikke den spise vinkler som ”drag” trekanter ut, men vinkler som er nærmere til kanter (U61 og U64). Konklusjoner på U50-57 er bekreftet.</p>
<p>Elementer som skaper bevegelsesuttrykk</p>	<p>Mindre sentralt – mer dynamisk?</p>

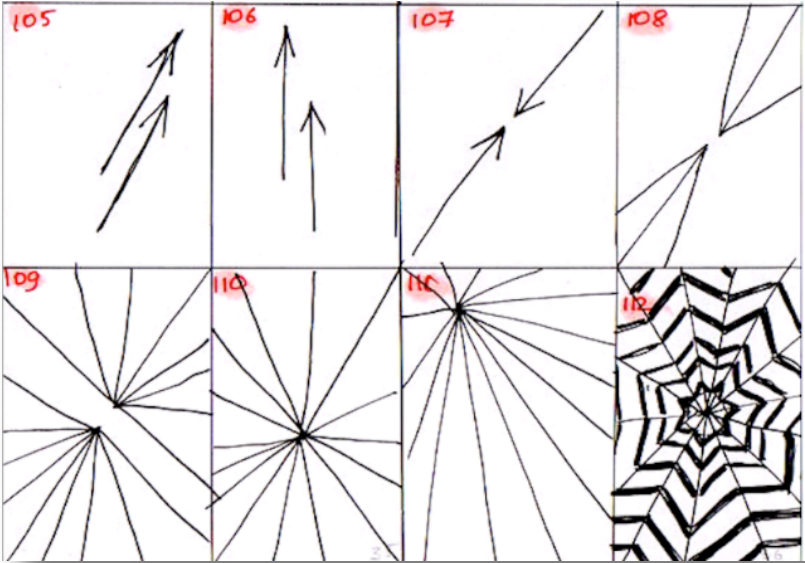
<p>U66-73</p>	
<p>Intensjon</p>	<p>Her eksperimenterer jeg med former av trekant for å se om det skulle påvirke oppfatning av dynamikk.</p>
<p>Tolkning</p>	<p>Mest av bevegelse i U73, men U71, U68, U67 også inneholder mye av den potensial energi som jeg snakket om før, jeg oppfatter spenning her, at noen skal skje.</p> <p>Oppfatter bevegelse i alle utprøvinger.</p>
<p>Refleksjon</p>	<p>Får assosiasjoner med virkelige objekter igjen, det påvirker min oppfatning av formene. Da forsøker jeg å abstrahere, U66 og U72 oppfattes som mest dynamiske, ”raskere” enn de andre.</p>
<p>Elementer som skaper bevegelsesuttrykk</p>	<p>Trekanter, buete former, potensiell energi, impuls</p>

<p>U74-81</p>	
<p>Intensjon</p>	<p>Her forsterket jeg uttrykk av ”potensial energi”, og ville å sjekke om størrelse gjør noe forskjell.</p>
<p>Tolkning</p>	<p>Sterk oppfatning at trekant på U75 vil eksplodere eller fly bort. Sterk oppfatning at det er et tredimensjonal objekt.</p> <p>Ikke noe stor forskjell i påvirkning av størrelse her.</p>
<p>Refleksjon</p>	<p>Størrelse prøve fungerer ikke her. For å oppnå noe resultat, må jeg lage my større former, større enn meg selv kanskje? Dette skal jeg ikke gjøre, dersom jeg er begrenset med material.</p>
<p>Elementer som skaper bevegelsesuttrykk</p>	<p>Trekanter, buete former, potensiell energi (impuls)</p>

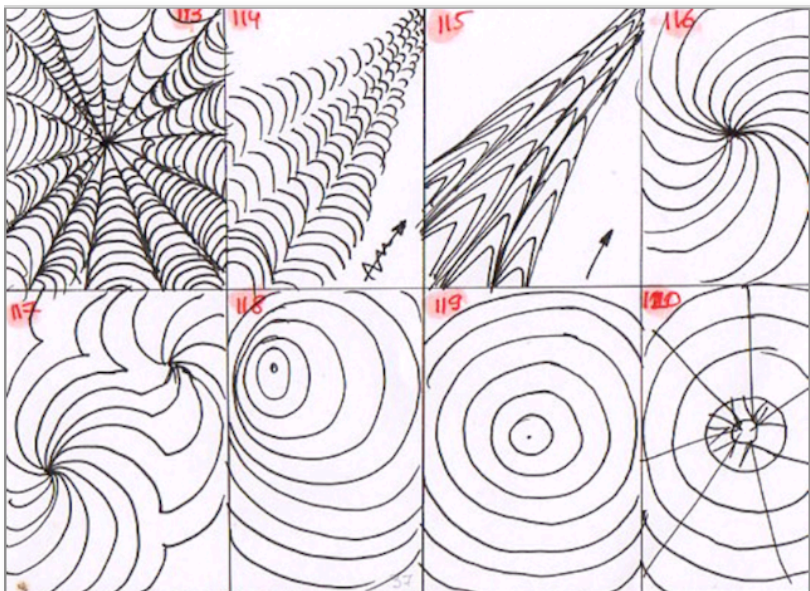
<p>U82-89</p>	
<p>Intensjon</p>	<p>Jeg fikk oppfatning at mine utprøvinger inneholder for mange elementer i seg selv og kanskje er for kompliserte, derfor ville jeg å gå til mest enkelt (etter et punkt) – en linje og se om noe skal forandre seg.</p>
<p>Tolkning</p>	<p>Samme tendensen å se oppfatte linje som ”forlatende”. Jo mindre parallelt til bildekanter linjen er, jo sterkere er følelse av uro.</p>
<p>Refleksjon</p>	<p>Jeg har oppdaget disse prinsipper i forrige utprøvinger. Faktisk den eneste som jeg kan gjøre med en rett linje er variasjoner i romposisjon.</p>
<p>Elementer som skaper bevegelsesuttrykk</p>	<p>Diagonal, romposisjon</p>

U90-97	
Intensjon	<p>Her ville jeg å sjekke diagonal/ romposisjon og påvirkning av tilsatt elementer.</p>
Tolkning	<p>Pil understrekker retning. Diagonal pil fungerer mer bevegende enn rett. Ekstra linjer forsterker inntrykk at pilen er på vei ut fra bildet. Da linje krysser pilen, reduserer det oppfatning av bevegelse.</p>
Refleksjon	<p>Vanskelig å si om jeg oppfatter pilen som symbol for retning, eller oppfatter jeg retning psykologisk. Tror at det kan være både varianter, siden trekanter fungerte for meg på det samme måte.</p>
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	<p>Pil</p>

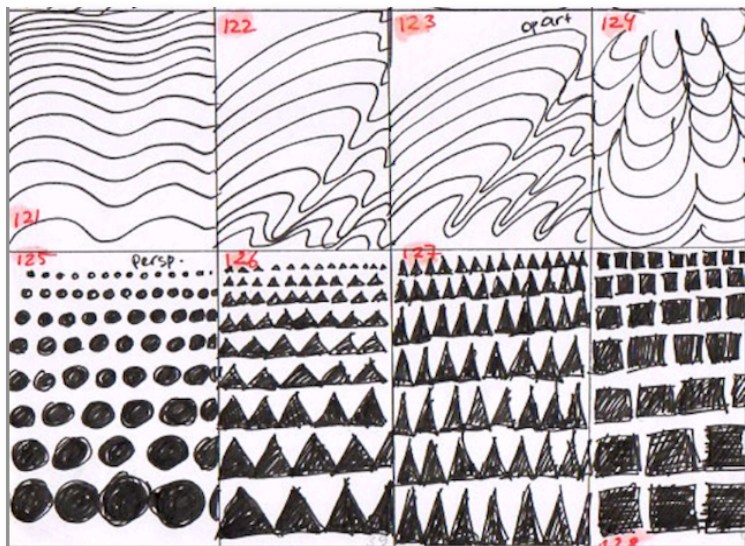
<p>U98-104</p>	
<p>Intensjon</p>	<p>Her ville jeg å sjekke variasjoner av piler og linjer som er i samspill med hverandre.</p>
<p>Tolkning</p>	<p>U98-101, U104 Piler er i konflikt med hverandre. Dette reduserer oppfatning av retning. U102 – 104 forsterker min oppfatning av retning.</p>
<p>Refleksjon</p>	<p>To piler former vinkel og det fungerer som bevegende uttrykk for meg.</p>
<p>Elementer som skaper bevegelsesuttrykk</p>	<p>Pil, komposisjon</p>

U105-112	
Intensjon	<p>Jeg bare fortsetter med ulike variasjoner som jeg kan tenke om, basert på assosiasjoner fra piler. Så kommer jeg fra piler s samspill med hverandre til stråler. På U112 ville jeg tilsette en flimring effekt og se om det blir noe mer spennende ut av dette.</p>
Tolkning	<p>U105-106 forsterkning av retning . U 105 oppfattes som mer dynamisk. U107 oppfattes som EN linje med to vinkler på det, diagonal og derfor dynamisk. U108 oppfattes som stråler rettet mot hverandre, mye dynamisk, samme som U110 og U111. U 109 oppfattes som perspektiv. U112 er flimrende.</p>
Refleksjon	<p>Stråler også viser retning og understrekker dybde - illusjon av tredimensjonal rom i bilde. Jeg får oppfatning av perspektivet. Sikksakk på U112 er enda mer flimrende en kombinasjoner av kontrast linjer fra forrige utprøvinger.</p>
Elementer som skaper	<p>Stråler, diagonale linjer, sikksakk</p>

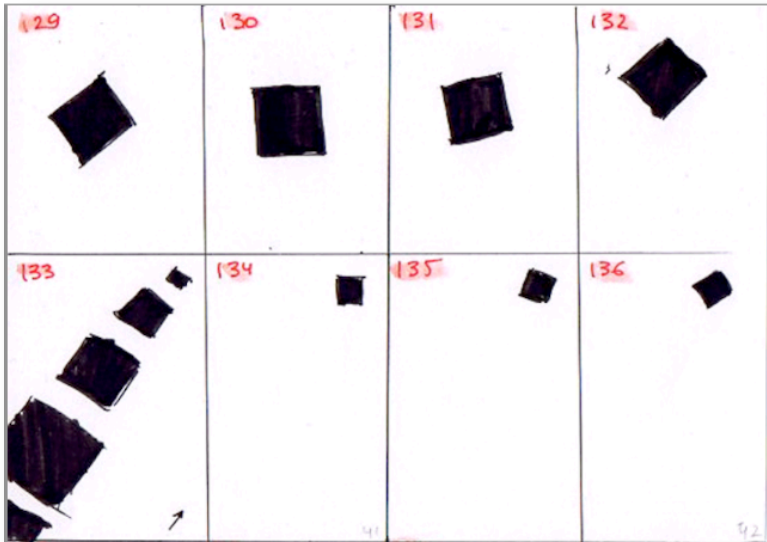
bevegelsesuttrykk	
--------------------------	--

U113 -120	
Intensjon	<p>Den forrige gruppe av utprøvinger ga meg assosjoner med perspektivet og oppfatning av volum skapt med hjelp av tekstur. Jeg ville prøve å skape både volum og inntrykk av retning. U113-115 minnet meg om bevegelse av stoff, som for eksempel, vann eller olje, derfor jeg forsøkte å uttrykke sirkulære bevegelser av stoff på U116-U119. På U120 forsøkte jeg understrekke retning med hjelp av piler.</p>
Tolkning	<p>Tekstur i form av bølger gjør at jeg oppfatter stråler som tredimensjonal rom i U113. Mens U114 ser ut tredimensjonal for meg, U115 er veldig dynamisk, det er tydelig rettet mot høyre. Tekstur forsterker oppfatning av perspektivet her.</p> <p>Sterk inntrykk av bevegelse i U116 og U117, her linjer fungerer på den samme måte som tekstur i U113 -115.</p> <p>Ganske mye bevegelse i U118, dybde effekt.</p>
Refleksjon	<p>Tekstur skaper både tredimensjonal illusjon og retning. Det også påvirker synet mitt. U117 styrer fokuset mitt fra en punkt til den andre.</p>

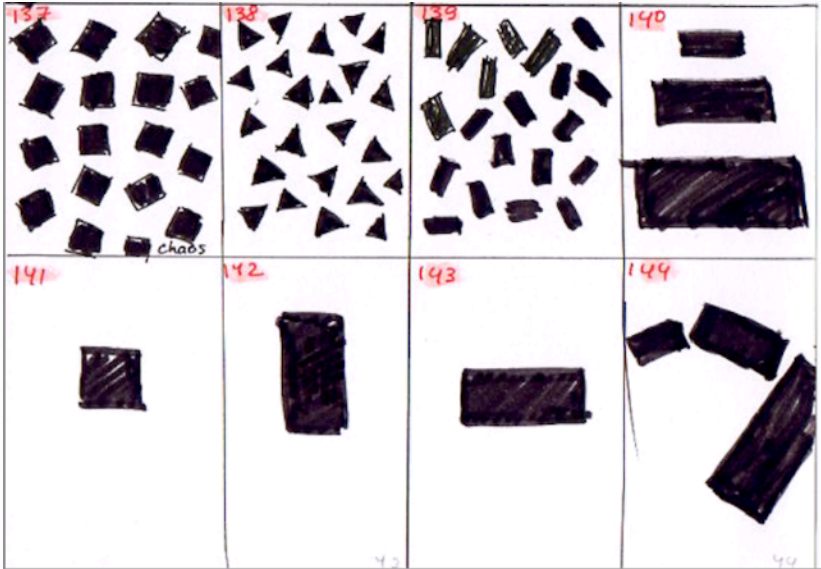
	Det er fysisk påvirkning, og jeg kan kategorisere det til samme gruppe som flimring.
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Sirkler, bøyer, tekstur

U121-128	
Intensjon	Her ville jeg å finne ut hvordan karakter av tekstur kan påvirke inntrykk av bevegelse. Også ville jeg å tegne perspektiv effekt med hjelp av tekstur og se om et perspektiv i seg selv gir effekten av bevegelse.
Tolkning	<p>Jeg oppfatter bølger her som tredimensjonale på grunn av gradvis redusering av avstand mellom linjer, som skaper illusjon av et perspektiv for meg. Mest av den potensial energi oppfatter jeg på U123.</p> <p>Da bildet er dekket med former som forandrer størrelse på en konsekvent måte, oppfattes det som perspektivet, uansett hvilken form er det.</p>

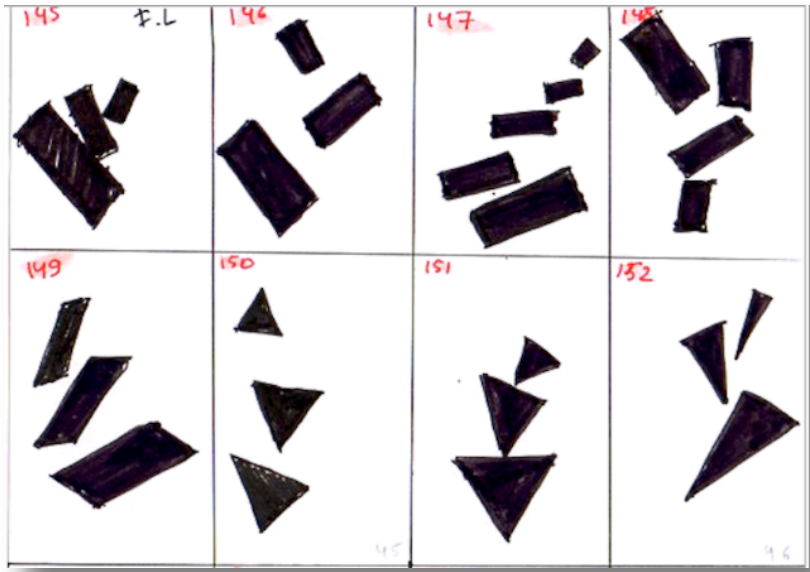
Refleksjon	Op-art igjen. Hvis jeg tegner bølger mye større en de er nu, blir det fysisk påvirkning på synet igjen. Skal kalle det for Optisk nivå.
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Bølger

U129-136	
Intensjon	Jeg har tegnet trekanter og sirkler før, derfor ville jeg å tegne flere utprøvinger med firkant. Jeg sjekker om jeg finner noe nytt i forhold til romposisjon, eller gradvis redusering av størrelse.
Tolkning	U133 former retning linje med perspektiv som oppfattes mer dynamisk enn andre utprøvinger her. Andre utprøvinger er ikke helt stabile heller, generelt ser jeg samme tendensen som i U58-65 (posisjon av trekant).
Refleksjon	Firkant oppfattes som mer stabil figur enn trekant, generelt. På U133

	oppfattes firkant som en diagonal linje.
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Diagonal

U137-144	
Intensjon	Her forsøker jeg å finne ut hvordan kaotisk mengde av samme former og samme størrelser fungerer? Er noe form gir mer urolig uttrykk enn andre? Også variasjoner av firkanter i forhold til andre firkanter og plassering på bildet.
Tolkning	U137-139 uttrykker kaotisk bevegelse, men dekker overflate jevnt og det stabiliserer oppfatning, så det finnes bevegelse, men ikke mye. U139 oppfatter jeg mer kaotisk enn U137 og U138, på grunn av selve formen. Kvadrat og rett trekant er stabile former, i motsetning til rektangel fra U139.

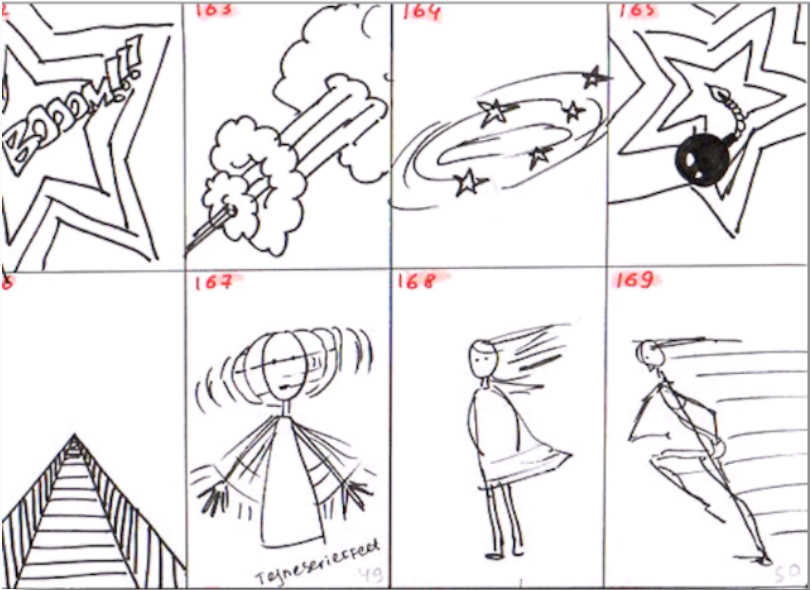
	<p>U140 oppfattes som perspektivet, veldig stabilt.</p> <p>U141 oppfattes som mest stabil form fra alle utprøver (selv om det er ikke tegnet perfekt). U142-143 effekt av "liggende" og "stående" figur</p> <p>U144 mest bevegelig utprøving her: sterk følelse av ubalanse.</p>
Refleksjon	<p>Jevnt dekning av flere små figurer reduserer oppfatning av bevegelse, stabiliserer uttrykk. Det kan være nyttig å vite når det gjelder tekstur. En gjenstand med dynamiske omriss kan få mindre dynamisk uttrykk med sånn type av tekstur på.</p>
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Ubalanse

U145-152	
Intensjon	<p>U144, som ble mest dynamisk i den forrige gruppen, inspirerte meg å tegne flere utprøvinger med firkanter og trekanter i en rekke av dynamiske komposisjoner, med fokus på ubalanse.</p>

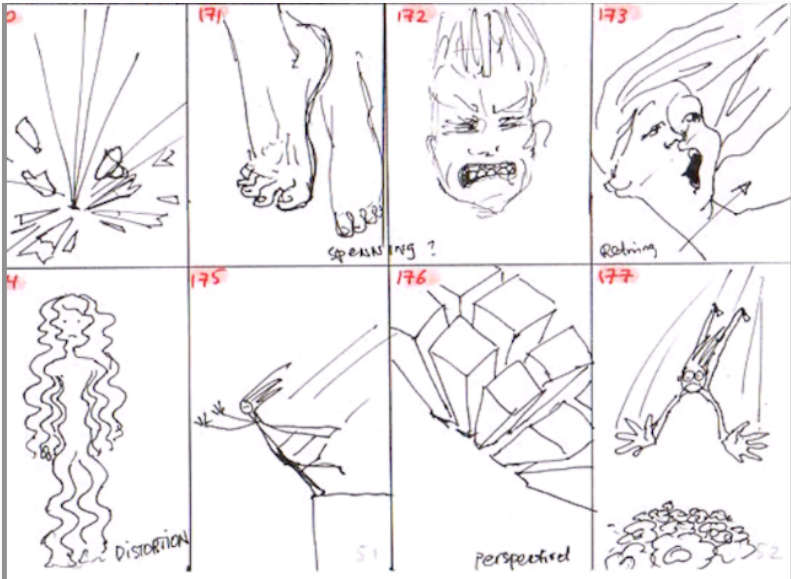
Tolkning	Alle utprøvinger oppfattes som bevegende, på grunn av ubalanse. Så lenge de er mest "bevegelige" utprøvinger av alle. Rektangler her fungerer ikke mindre dynamiske enn triangler
Refleksjon	Spisse vinkler er mest dynamiske uansett. For å oppfatte ubalanse i todimensjonal tegning tredimensjonal tenkning er vesentlig,
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Ubalanse

U153-161	
Intensjon	I den forrige gruppen av utprøvinger tegnet jeg variasjoner av geometriske former, og derfor nu ville jeg å lage organiske former. U153-158 assosierer jeg med bevegelse av stoff under påvirkning av fysikk: flekker. Derfor tegnet jeg U159, som viser tilbake til U112, men i organisk form. U159 minnet meg om tegneserier og former som symboliserer eksplosjon, derfor tegnet jeg U160-161.

Tolkning	Da mengde av geometriske former er begrenset, er det ikke mulig å regne alle varianter av organiske former. De er ubegrenset mangfold, men jeg oppfatter bevegelse på den samme måte som med geometriske figurerer. U158 oppfattes her som mest dynamisk, spisse streber seg i retning av nedre venstre hjørnet.
Refleksjon	U159 og U160 fungerer bevegelig på flere måter. Først det er kognitiv tilnærming, hvor jeg husker symbol for eksplosjon i tegneserier. Den andre nivå er den kroppslig-psykologisk persepsjon: jeg oppfatter stjerner og den bulkete sirkler som de er under påvirkning av fysiske krefter. Stjerner – eksploderer fra midten, og sirkler ble bulket. Den tredje nivå er fysisk-optisk. Tegning av disse utprøvinger kunne gi meg migrene, hvis de var større.
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Kontraster, sikksakk, bølge, retning

<p>U162-169</p>	
<p>Intensjon</p>	<p>Jeg fortsetter med tegneserier. Jeg ble usikker hvor relevant det er, men når jeg husket piler fra forrige utprøvinger, som indikerte bevegelse som symboler, ville jeg å prøve symboler av bevegelse som er vanlig i tegneserier. Disse former krever forståelse av kulturell kode samt med kunnskap om verden og fysiske krefter. Når jeg ble ferdig med U162-165 og husket så mange symboler som jeg kunne, kom jeg tilbake til perspektivet på U166, men etter det husket jeg flere effekter som var brukt i tegneserier og fortsatt med dem på U167-169.</p>
<p>Tolkning</p>	<p>U162-165: stjerner, bomber, lydord, røykringer – symboler.</p> <p>U166 oppfattes som perspektiv tegning og fører øyne mine i dybde av tegning.</p> <p>U167: kjent tegneserieeffekt, ble også av futurister.</p> <p>U168: Tydelig påvirkning av vind eller fysiske lover (samme som i utprøvinger med tre og gress).</p> <p>U169: Positur og linjer som symboliserer hastighet.</p>

<p>Refleksjon</p>	<p>U162-165 er symboler som en person fra de fleste moderne kulturer kan forstå. Men en person fra samfunn uten tegneserier (og som ikke kan alfabet brukt her) skal mest sannsynligvis oppfatte vanskeligheter med forståelse. Jeg tviler på at jeg kan forstå lydord fra japanske tegneserier.</p> <p>For å oppfatte alle disse virkemidler bør man forstå hva disse tegninger betyr. En skal dekode U167 som bilde av en person (selv om det er ikke realistisk) for å forstå hva slags transformasjon foregår med den. Også selve effekten mest sannsynligvis ble oppdaget i teknisk utviklet samfunn hvor store hastigheter er vanlig. Med andre ord: man trenger en god del av kunnskap for å "lese" disse bilder. Samtidig består de av linjer, diagonaler osv., som kan persiperes på psykologisk nivå.</p>
<p>Elementer som skaper bevegelsesuttrykk</p>	<p>Lydord, stjerner, røykring, bomb, tegneserieeffekt, påvirkning av fysiske lover, hastighet linjer.</p>

<p>U170-177</p>	

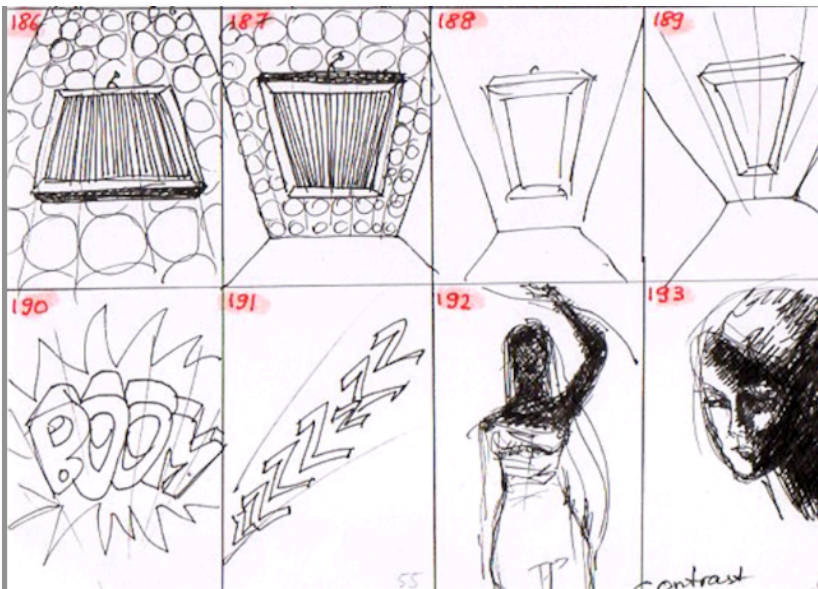
Intensjon	Her forsøker å finne på flere bevegelsesuttrykk knyttet til figurativ tegning.
Tolkning	<p>U170: knyst keramikk med retningslinjer som forsterker uttrykk.</p> <p>U171: forsøk å uttrykke muskulær spenning som kan indikere at person er i bevegelse, men det fungerer ikke. Kanskje, det kunne bli bedre hvis jeg var mer anatomisk presis i tegning, men jeg vet ikke sikkert.</p> <p>U172: muskulær spenning av et ansikt. Fungerer ikke.</p> <p>U173: retning. Et ansikt er tydelig påvirket av noe fysiske krefter.</p> <p>U174: forvrenging, også krever gjenkjennelig objekt for å merke at original form er forandret.</p> <p>U175: ubalanse + fysiske krefter (hår klær).</p> <p>176: perspektivet. Usikker om det er kun mulig med figurativ tegning.</p> <p>177: kroppen er i perspektivet.</p>
Refleksjon	<p>Alle bilder inneholder formale virkemidler som diagonaler, spise vinkler osv., men jeg oppfatter dem som bevegende hovedsakelig fordi jeg gjenkjenner objekter og vet hvordan virkelige objekter av samme type kunne se ut i samme situasjon i virkeligheten.</p> <p><i>U175 la meg tenke om historie fortelling. Tegning forteller historie om en dame som faller ned. Hun er ubalansert bokstavelig som en figur i diagonal posisjon på bildet, men det er ikke det samme. Tegning forteller historie om fysisk bevegelse også med bruk av formale virkemidler som oppfattes bevegelig. Men jeg kunne tegne samme person i samme situasjon fra andre synspunkt, hvor figuren er ikke diagonal. Jeg mener at noe bilder involverer oss – de som ser på bilde, de påvirker persepsjon våres eller fokus, men noe bilder kun forteller informasjon. Litt lignende på tredje person fortelling i litteratur, hvor</i></p>

	<p>forfatter forteller om synlige aksjoner av karakterer. Hva slags bilde kunne presentere første person fortelling da? Noe som forteller om forfatterens perspektivet og emosjoner? Som, for eksempel, impresjonisme? Jeg vet ikke om det finnes litteratur hvor en forfatter appellerer direkte til leseren, men i kunstnerisk form det kunne være optiske illusjoner. Kunstneren appellerer direkte til sanser av en som ser på bilde, og den som ser, er hoved aktøren i prosesser som foregår. Jeg har tenkt om op-art ganske ofte i løpet av jobb med utprøvinger, og nu igjen: det er ikke linjer av Rileys maleri som er hoved aktøren, ikke Rileys perspektivet heller. Men persepsjon av den som ser på maleriet og hjernens triks.</p>
<p>Elementer som skaper bevegelsesuttrykk</p>	<p>Retning, ubalanse, fysiske lover/krefter, perspektivet, forvrenging</p>

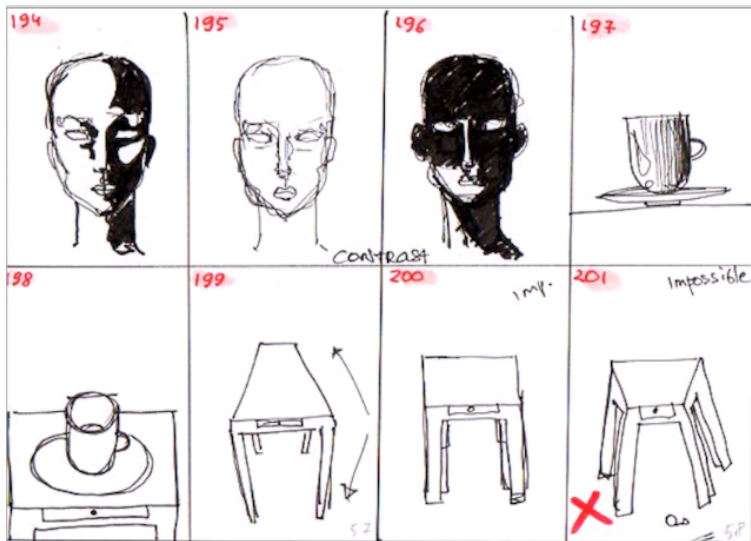
<p>U178-185</p>	
------------------------	--

Intensjon	<p>Her kombinerer jeg ulike virkemidler fra den ”kognitive” gruppen med andre. U178: perspektivet + tegneserieeffekt som viser hastighet (jeg klarte ikke uttrykke det mer tydelig på grunn av størrelse av utprøvingen). U179: sirkler + tegneserie effekt og perspektivet. U 180 jeg var usikker hva jeg gjorde og ville å oppnå, men det minnet meg om tornado som jeg tegnet på U181. U182-184 – tekstur og perspektivet. U185 – jeg ville prøve tekstur og perspektiv på et bilde av mer geometrisk gjenstand enn skulptur for å se sammenheng mellom perspektiv og illusjon av størrelse. Grunn til det er at jeg oppfatter perspektivlinjer som diagonaler og derfor tror jeg at perspektiv i seg selv skaper uro.</p>
Tolkning	<p>U178 var min forsøk å ”fortelle historie fra forfatterens synspunkt” – perspektivtegning + tegneserieeffekt som vi oppfatter når kjører fort.</p> <p>U179: forøk å tegne nonfigurativ med tegneserieeffekt og perspektiv. Disse virkemidler gjør at todimensjonale sirkler ble til tredimensjonale kuler.</p> <p>U180-181 form som mener å styre øyebevegelse.</p> <p>U182-184 jeg er begrenset med material, så jeg kan ikke lage noe større enn A3 ark, men her er min ide om hvordan størrelse og objekts høyde kan styre bevegelse av øye.</p>
Refleksjon	<p>U178. Omgivelser presentert gjennom forvrenging skaper inntrykk at jeg ser på omgivelser med øye av den som er in denne situasjon nu.</p> <p>”Jeg-person” forteller historien om rask kjøring.</p> <p>U182-184 Vi kan observere diagonaler (som skaper dynamisk uttrykk) bare på grunn av virkelig perspektivet. Kan dette bety at en høy skulptur kan oppfattes dynamisk kun på grunn av det?</p>
Elementer som skaper	<p>Tegneserieeffekt, spiraler, sirkulær bevegelse av tegnet linje, størrelse</p>

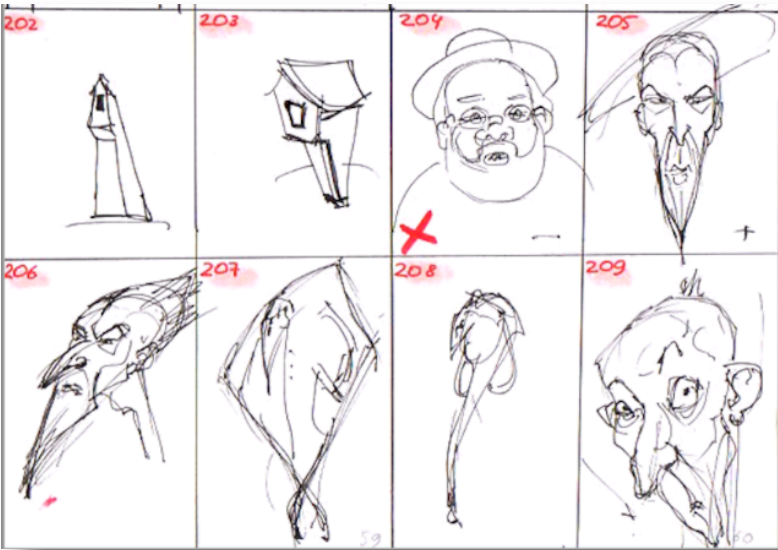
bevegelsesuttrykk	
-------------------	--

U186-193	
Intensjon	<p>Fortsetter med ide av sammenheng mellom perspektiv, som illusjon av størrelse/avstand og uro. Bekreftelse eller tilbakevisning av antakelse at objekter sett i perspektiv oppfattes som urolige på grunn av diagonaler som former perspektiv. På U190-191 kommer jeg tilbake til noe av lydord som jeg glømt før. U192-193 er basert på U17-U46, hvor jeg eksperimenterte med forskjellige kombinasjoner av mørk og lys, som skaper kontraster og flimring. Derfor ville jeg prøve skarp lys og skygg på mindre abstraherte objekter og se om jeg skal oppfatte uro.</p>
Tolkning	<p>U186-189: ja, jeg tror at størrelse og høyde av objekt virker som perspektivet. Det forklarer hvorfor bilder på museer henges ofte på skrå.</p> <p>U192-193: kontrast gjør figurene mer spennende.</p>
Refleksjon	<p>U193: valgt teknikk kan også bidra til dynamisk uttrykk. Her hadde jeg ikke noe intensjon å sjekke virkning av tekstur, men jeg fikk dynamisk inntrykk uansett, på grunn av tegnestrekker. Det er viktig å ta med.</p>

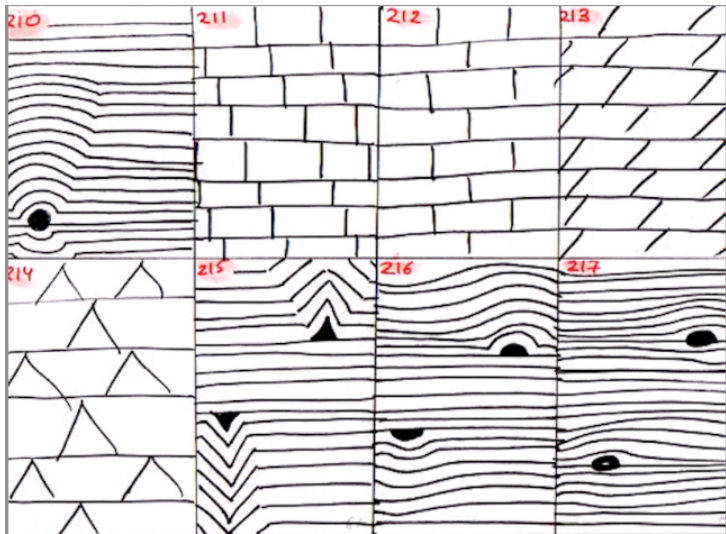
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Streker, størrelse, kontraster.
---	--

U194-201	
Intensjon	<p>Her kommer jeg tilbake til kontrast og sjekker hvordan variasjoner i mengde av lys og skygg fungerer i forhold til inntrykk av uro. U197-201 er min forsøk for å finne ut hvordan omriss av tegnet objekter er viktig for oppfatning av dynamikk.</p>
Tolkning	<p>U194-196. Den førte utprøvinger virker mest spennende for meg, U195 er minst spennende.</p> <p>U197-198. Selv om 198 ser mer stabil ut, reagerer øyene mine på alle disse sirkler, jeg oppfatter mer bevegelse her enn på U197.</p> <p>U199-201 Forsterket perspektiv (fisheye lense) oppfattes mer bevegende, på grunn av diagonalen. U201 er umulig som perspektiv (hvis jeg mener at det er vanlig bord, men ikke gjenstand med forskjøvet proporsjoner), men øye reagerer på diagonalen uansett.</p>

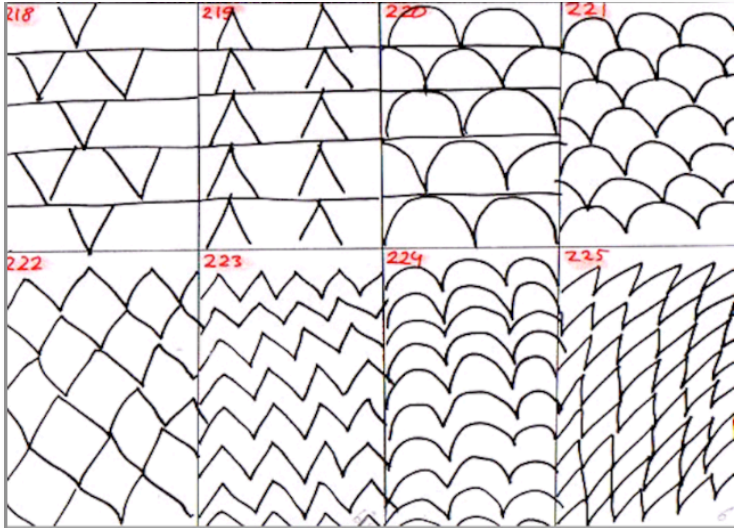
	Objektet ser ut som det streber opp.
Refleksjon	<p>Balansert komposisjon er ikke alltid det samme som ro, jeg opplever bevegelse på et optisk nivå.</p> <p>U201 viser igjen at kognitiv og psykologisk nivå fungerer forskjellig. Noe som fungerer ikke som realistisk objekt, fremdeles fungerer på psykologisk nivå, og enda bedre. Her min kunnskap om hvordan objektet bør å se ut, forventninger av rette og konsekvente proporsjoner møter forvrenging. Resultat er forvirring, hvor øyene forsøker å finne noe orden, som jeg eventuelt finner i linjer.</p>
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Sirkler, diagonaler, forsterket perspektivet, forvrenging

U202-209	
Intensjon	På U202-203 fortsetter jeg å jobbe med forsterket perspektivet. U204-205 er min forsøk å se hvordan linjer og former påvirker utseende av en karakter og oppfatning av den.

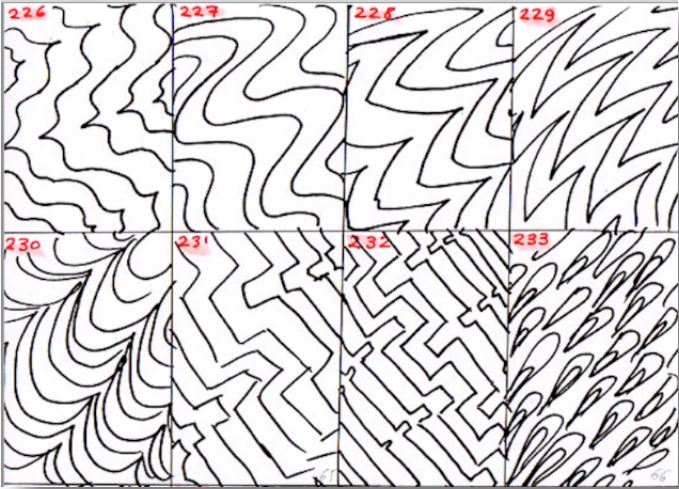
Tolkning	<p>U202 -203: forsterkning av perspektivet fungerer godt for meg, begge to utprøvinger oppfattes som veldig dynamiske.</p> <p>U204-209: sirkulære former oppfattes roligere men ikke kjedelige. Det er fremdeles dynamikk i utprøvinger, men forskjellig enn U205-206.</p>
Refleksjon	Forsterkning av perspektiv, samme som andre former av forvrenging krever en gjenkjennelig objekt. Sirkulære linjer og former virker roligere, men fremdeles er spennende.
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Forsterket perspektiv, sirkulære linjer/sirkler, diagonaler

U210-217	
Intensjon	Utprøvinger med karakterer U204-205 førte meg til retning som ble for stort og lite relevant for oppgaven min, så jeg ville å komme tilbake til enklere elementer, som for eksempel tekstur og mønster og forsøkte å finne noe nytt i teksturer.

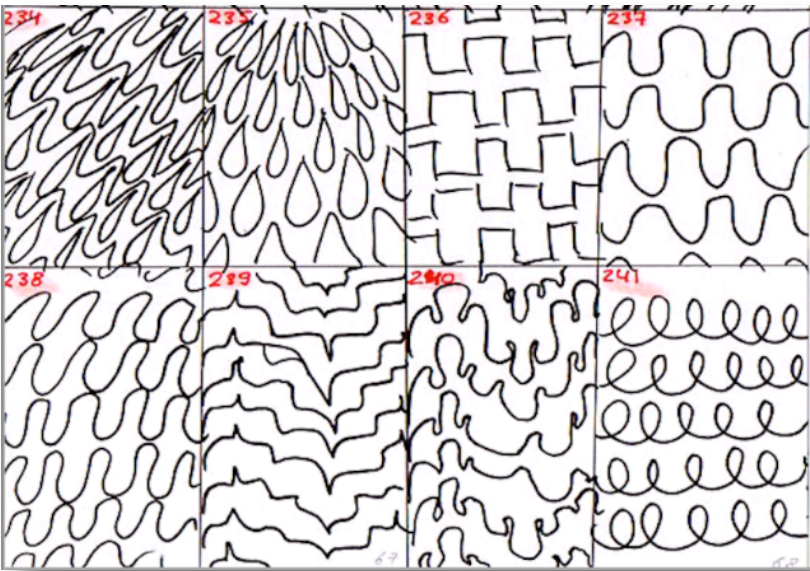
Tolkning	Alle utprøvinger oppfattes som dynamiske, men U213 og U215 oppfatter jeg som mer dynamiske enn de andre.
Refleksjon	U213minner om mursteiner + forvrengning. Jeg merker ikke noe nytt.
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Bølger, diagonaler

U218-225	
Intensjon	Jeg ville å tegne flere teksturprøver for å bli sikkert at jeg har forstod prinsipper som påvirket min oppfatning av ro og uro/ bevegelse og dynamikk: U218-220 er stabilisert med horisontale linjer.
Tolkning	Mest dynamiske teksturer etter min oppfatning: U223-225. De første tre U218-220 stabiliserer uttrykk med horisontale linjer.
Refleksjon	Horisontale linjer stabiliserer uttrykk. U221 oppfattes mer stabil enn

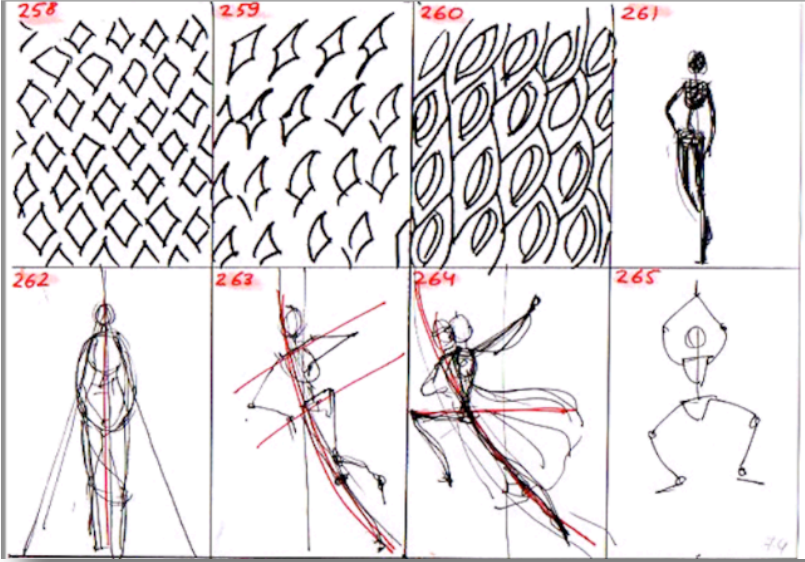
	U224. Hver rekken av skjell støtter hver neste rekken, på det samme prinsippet som er brukt på mursteinvegg, det skaper mer stabil inntrykk enn U224 hvor hver rekke gjentar omrissene av forrige rekke, som skaper bølger.
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Sikksakk, bølger, retning

U226-233	
Intensjon	Her ville jeg å bekrefte min antakelse at teksturer som er plassert diagonalt skulle oppfattes mer dynamisk.
Tolkning	Alle teksturer oppfattes som veldig bevegelige, særlig U229.
Refleksjon	Alle teksturer er diagonal plassert, dette forsterker inntrykk.
	Romposisjon, bølger, sikksakk, retning

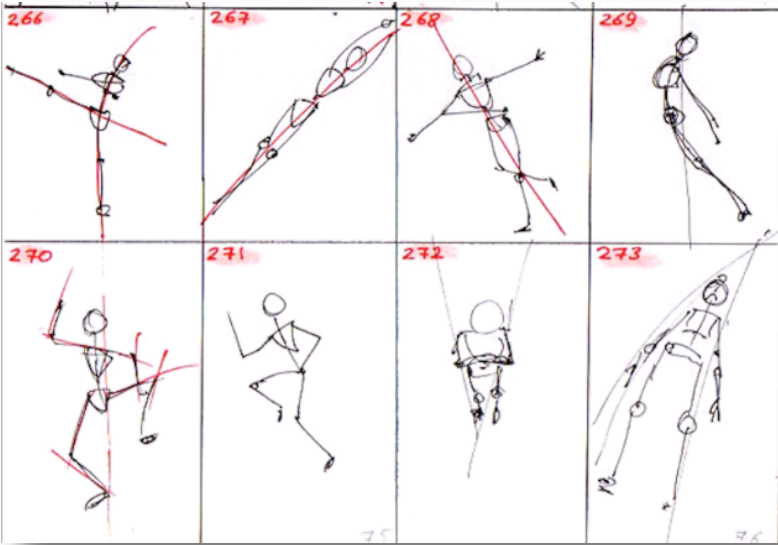
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	
---	--

U234-241	
Intensjon	Her tegner jeg flere teksturprøver, U234-235, U238 har retning. U289 inneholder motsatt retning.
Tolkning	U234 og U235 oppfattes som mest dynamiske for meg, dersom de har retning. Alle andre teksturer er også dynamiske.
Refleksjon	Tekstur kan være vesentlig virkemiddel for understreking av retning i gjenstander og tegninger.
Elementer som skaper	Retning

bevegelsesuttrykk	
--------------------------	--

U258-265	
Intensjon	<p>Her tilsatt jeg flere teksturer som jeg kunne tenke om, hovedsakelig fordi jeg så ikke noe vei videre. På U261-265 kom jeg tilbake til min tanke om at jeg tolker objekter og gjenstander som jeg ser på bilde ikke bare med utgangspunkt i mening (hva objekt er), men også som samspill av linjer og former.</p>
Tolkning	<p>U259 ser dynamisk ut, men ble ikke tegnet nøye, så kan ikke regnes med.</p> <p>U261-265 positurer. Jeg å abstraherte fra tolkning av figurene i konsept av fysisk bevegelse av menneskekropp og fokuserte på former. U262 er mest stabil, har symmetrisk trekant som hovedformen og dermed ser veldig balansert ut. U265 er også veldig stabil. U263-264 er mest dynamiske, bevegelse er understreket med diagonaler og romposisjon.</p>
Refleksjon	<p>Samme som på U175 hvor figuren faller ned fra kanten, er det klar at kroppens posisjon i forhold til bildekanter er vesentlig for uttrykk. Som jeg observerte i utprøvinger med linjer og romposisjon av ulike former virker disse regler også for menneskefigur, hvis ja tenker på en figur</p>

	som non-figurativ form.
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Komposisjon, romposisjon, ubalanse, diagonaler.

U266-273	
Intensjon	Her ville jeg å tegne flere positurer, samt med perspektiv tegning av menneskekropp.
Tolkning	<p>U270: selv om det er mye av bevegelse, mye som skjer på utprøving, er linjer som symboliserer kroppsdeler i konflikt med hverandre, linjer er kaotiske, de støtter ikke hverandre.</p> <p>U267, U269 virker som veldig dynamiske for meg, men U273 som er tegnet i perspektivet og viser retning er mest dynamisk her.</p> <p>U272-273 som i forrige utprøvinger som gjald perspektiv, oppfatter jeg diagonale omriss av menneskekropp som dynamiske.</p>

Refleksjon	Fysisk bevegelse er ikke det samme som formal bevegelse. Linjer kan være i konflikt med hverandre, og selv om bevegelse er tilstede, kaotiske retninger slukter hverandre, mens utprøvinger hvor jeg oppfatter fysisk impuls, (virkning av fysiske krefter)– disse utprøvinger oppfattes som mest dynamiske. For eksempel, jeg oppfatter slik impuls i U269.
Elementer som skaper bevegelsesuttrykk	Fysiske krefter (impuls), retning, diagonal

4.1.1 Funn fase 1.

I prosessen av datainnsamling og refleksjoner underveis har jeg fått empiri gruppert i fire kategorier, som viser at jeg oppfatter fenomenet av bevegelse gjennom 4 forskjellige sansekanaler. Den første kategorien (se vedlegg 2, 3) appellerer til min erfaring av fysiske krefter og hukommelse om hvordan de fungerer. Kroppen min får en type av medfølelse når jeg observerer dette fenomenet, jeg får spenning i muskler og følelse at jeg kan predikere hva som skal skje i det neste stund. Selv om denne gruppen samsvarer den kognitiv persepsjons forklaring, ville jeg gjerne kalle det for *en psykologisk eller gestalt kategori*.

Virkemidler: *Buete former, retning, potensial energi (impuls), bølge, diagonal, fysiske krefter (impuls), spissevinkler, stående form, trekanter.*

Den andre kategorien oppfattes med hjelp av kunnskap og hukommelse, samt med logikk. Det er gruppe av virkemidler som krever forståelse av det som jeg ser på. For eksempel, surrealisme krever kunnskap om virkelig veden, så en betrakter kan tolke at det er forskjellig fra virkeligheten. Jeg vill å kalle denne kategorien for en *kognitiv kategori*.

Virkemidler gruppe 2. *Forvrenging, lydord, perspektivet, pil, hastighet linjer, bomb forskjøvet synspunkt, forsterket perspektiv, tegneserieffekt, påvirkning av fysiske lover røykring, stjerner.*

Den tredje gruppen er komposisjonell gruppe. Jeg oppfatter bevegelse på grunn av samspill av flere elementer. Faktum at denne gruppe eksisterer gjør at det er vanskelig for meg å presentere min funn i form av en liste av virkemidler, det er ulike kombinasjoner av ulike

virkemidler. I tillegg, disse komposisjonelle virkemidler kan virke på kognitiv måte og på psykologisk, dermed, de tilhør til de første to grupper og den tredje samtidig.

Den fjerde gruppe, som jeg kalte *en optisk kategori* inneholder virkemidler som påvirker syn på fysiologisk nivå:

Flimring, kontraster, sikksakk, sirkler, sirkulære, linjer/sirkler, spiraler, streker, stråler, størrelse, tekstur.

4.1.2 Drøfting av funn.

Jeg regner resultater av Fase 1 som ikke fullstendige, og mener at de krever å bli bearbeidet.

Kategoriene som jeg fant i Fase 1 viser at det finnes ikke kun en persepsjonsforklaring som er rett, men en person kan oppfatte visuelle stimuli på tre forskjellige måte: fysiologisk, kognitiv og psykologisk. Også jeg fant ut at jeg kan oppfatte samme virkemidler og samme utprøvinger på forskjellig måte. Det betyr at jeg kan ikke sette en liste av virkemidler, som kan brukes på skolen, men istedenfor det må forklare prinsipper som ligger i grunn av mine oppfatninger.

4.2 Fase 2. Ny retning: fra liste til prinsipper.

4.2.1 Materialer brukt

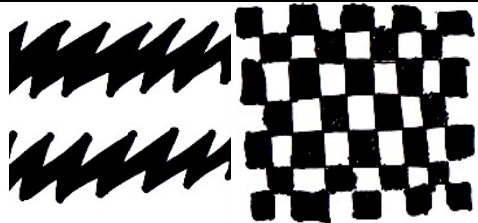
UniPen fine line, svart #0,8 #0,5 #0,3 #0,2 #0,1

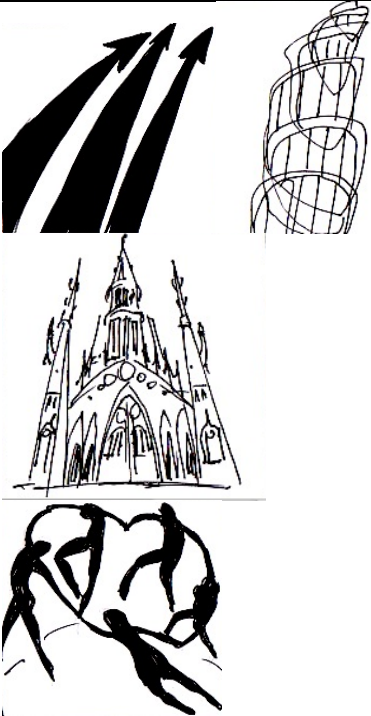

UniBall svart

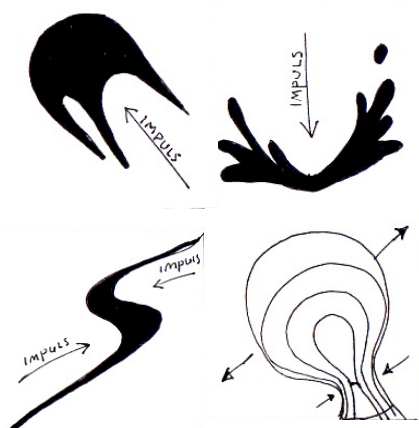

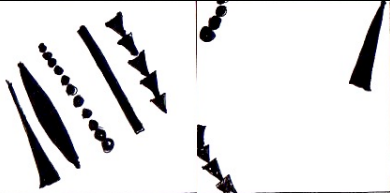
Pentel, permanent marker #85

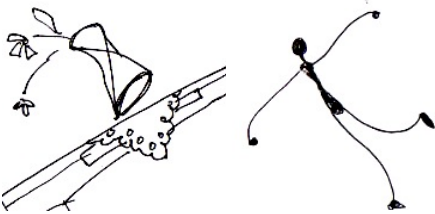
Papir: Pro-Art Strathmore Bristol Smooth Paper Pad 11 inch x 17 inch

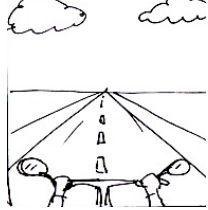

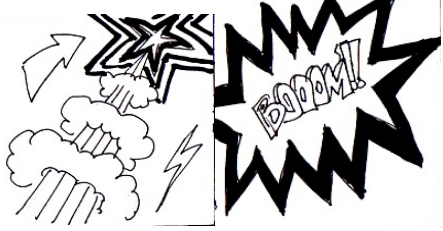
4.2.2 Skjemaene basert på funn fra fase 1.

Optisk kategori	
	<ul style="list-style-type: none">• Øyene reagerer sterk på kontraster. Hvis man vil å tiltrekke oppmerksomhet, bruker man kontrast i klær, eller andre gjenstander (sjakk-mønster på politi uniformen i noe land, eller

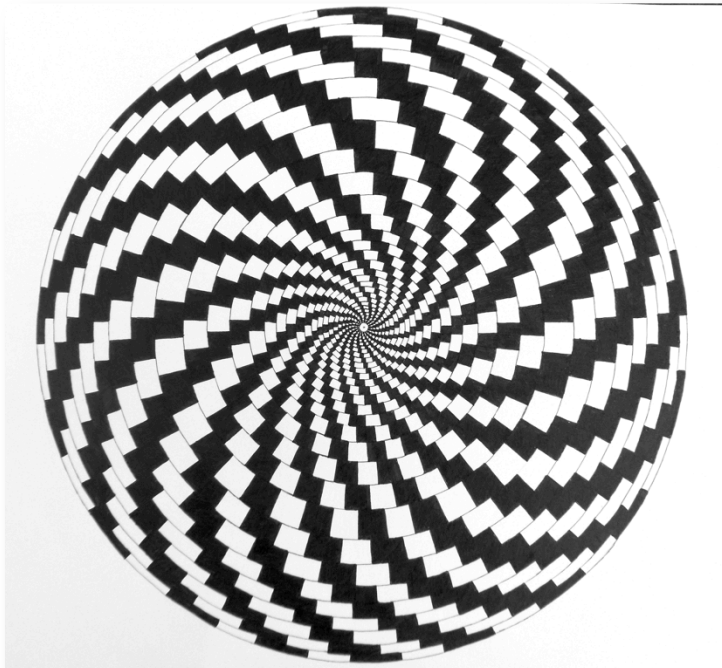
	<p>drosje). Det er virkemiddel som skaper sterk oppfatning av uro.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rytme • Tekstur kan også vise retning. Det kan understrekke retning av former av gjenstand, eller motsatt, da gjenstand kan få mer stabilt uttrykk.
	<ul style="list-style-type: none"> • Komposisjon (sirkulær, spiral, trekant, verdiperspektiv, fokus). Når kunstneren plasserer objekter eller figurer slik at vi kan oppfatte noe av dem først, eller sist. Også komposisjon kan vise retning. • Retnings linjer. Av og til det er selve linjer og konturer som kan fungere som veivisere. • Størrelse og høyde. Dette kan være brukt i arkitektur eller når vi velger hvor høyt et bilde skal henge på vegg. Vi må huske om at vi skal persipere bildet eller et kirke i perspektivet.
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Materiell underkategori</i> kan oppfattes ren optisk, som for eksempel, en linje som hovedmedia. Eller materiale tre, som har tekstur, som kan føre syn i ett eller annet retning.

Gestalt kategori	
	<ul style="list-style-type: none"> • Form under påvirkning av fysiske krefter (Dynamisk): impuls, potensial energi. • Overdrivende form, linje - spenning
	<ul style="list-style-type: none"> • Former med forskjøvet tyngdepunkt • Spissevinkler • Retning
	<ul style="list-style-type: none"> • Komposisjon (ubalanse, nærhet til kanter)

Kognitiv kategori	
	<ul style="list-style-type: none"> • Ustabil positur, som viser at objekt eller figur kommer til å falle ned. • Perspektiv kan oppfattes som retning i dybde av et bilde. • Komposisjon (forskjøvet synspunkt, ubalanse)

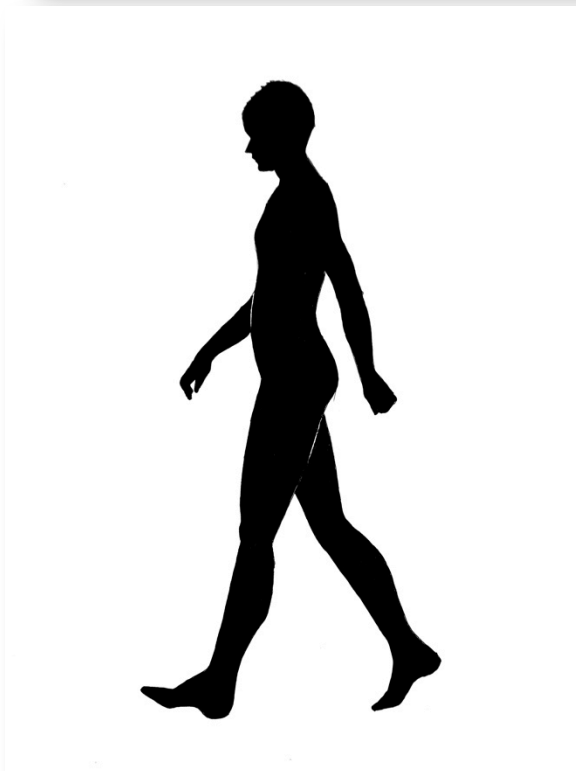
	
	<ul style="list-style-type: none"> • Forvrenging/distorsjon. Gjenkjennelig objekter ser ut som de er persipert gjennom en lense.
	<ul style="list-style-type: none"> • Tegneserieeffekt: bevegende objekter ”multipliseres” i retning av bevegelse. • Indikatorer av fysisk påvirkning (klær, hår), noe som har gjenkjennelig opprinnelig form som ble nu tydelig forandret under påvirkning av fysiske krefter. • Positur i bevegelse/midt av en aktiv handling: et gående, løpende figur, dyr, fugl eller tekopp som ble kastet i noe retning.
	<ul style="list-style-type: none"> • Symboler • Lydord

4.2.3 Utprøvinger:

Optisk kategori

Jeg har tegnet en kjent illusjon som heter spiral Kitaoka. Her uttrykk av bevegelse oppnås ved hjelp av stimuli-error, som skapt gjennom kontrast, sirkler og konsekvent forandring av størrelse av elementer.

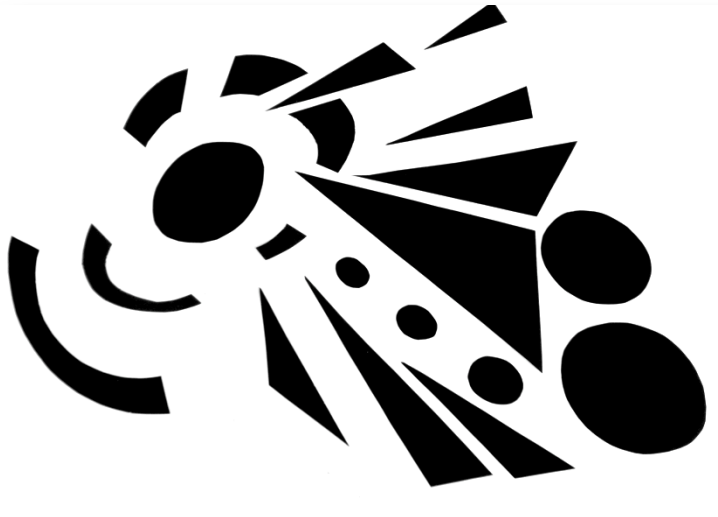

Kognitiv kategori

En figur som er presentert i fysisk bevegelse. Jeg tegnet silhuett av en man som går. Jeg forsøkte å unngå noe andre indikatorer av bevegelse bortsett fra posituren hans. Til tross til det, kunne jeg ikke unngå en spiss vinkel skapt av beiner.

Gestalt kategori

Retning og impuls. Jeg forsøkte å abstrahere fra virkelige objekter så mye som jeg kunne for å skape ren uttrykk som appellerer til mine fysiske sanser.

Optisk og kognitiv kategori + media

Jeg forsøkte å skape dynamisk uttrykk med fokus på media som jeg bruker: linje spiller en hovedrolle i uttrykket og understreker dynamisk karakter. Samtidig man kan ikke ignorere visuell informasjon om danseren i dynamisk positur, og kjolen som indikerer at danseren er i fysisk bevegelse.

Gestalt og kognitiv kategori

Jeg forsøkte å tegne nonfigurativ organisk form som kunne vise dynamiske trekker, men fikk det ikke til, formen er nonfigurativ, men viser trekker av tilhørighet til fysisk verden. Dette kan være en organisk substansen.

Gestalt og optisk kategori

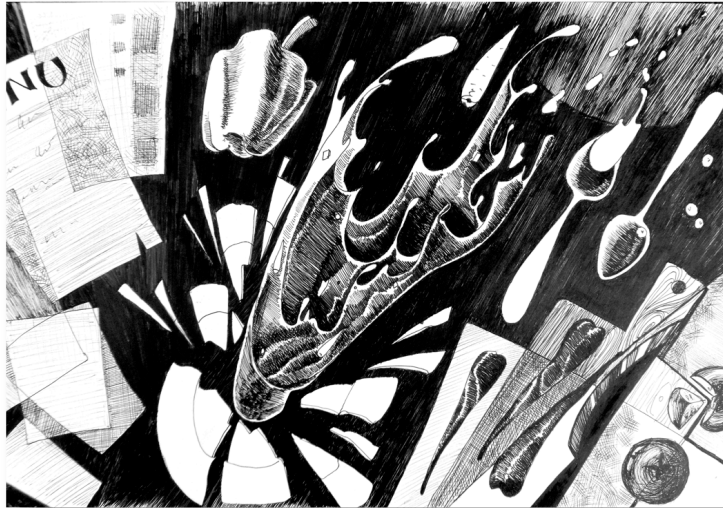
En til forsøk å skape ren oppfatning av bevegelse og dynamikk ved hjelp av kinestesi og uten kognisjon involvert. Delvis klarte å uttrykke det. Også kontraster, flere detaljer og sirkulære former er tegnet med intensjon å forsterke

optisk påvirkning.

Dessverre, jeg klarte ikke å tegne nonfigurativt.

Kognitiv og gestalt kategori

Intensjonen bak tegningen er å tegne stilleben som er ikke stille. En kognitiv motsetning spiller ikke noe rolle i oppfatning av bevegelse, men objekter er tydelig påvirket av fysiske krefter. Jeg håpet å forsterke uttrykk ved hjelp av tekstur, som viser retning.

Kognitiv kategori

Jeg forsøkte å tegne et bilde som er typisk illustrasjon. Bildet forteller historie og skaper uttrykk av bevegelse ved hjelp av ubalansert positur og indikatorer (hår og klær) som beskriver hva som foregår.

Kognitiv og optisk kategori

Jeg forsøkte å tegne et landskap med komposisjon som skulle styre synet. Perspektivet og synspunkt er forskjøvet flere ganger, som skulle ikke være mulig uten forståelse at det er et landskap. Bildet oppfattes kaotisk, men jeg forsøkte å skape rytme.

Kognitiv og optisk kategori

Det er en klassisk bruk av kognitiv forståelse av bevegelse som forandring av objekt i tid og rom.

Linjer som presenterer former av fortiden skaper flimring effekt, og derfor oppfattes som veldig bevegelige

Kognitiv og optisk kategori

Jeg hadde intensjon å skape illusjon av hastighet og plassere betrakteren i posisjon av en som sykler.

Streker som former perspektivet også påvirker optiske sanser, de viser retning.

4.3 Drøfting:

Jeg opplevde mange utfordringer da jeg forsøkte å finne tema for tegninger i samsvar med skjemaet og utformet kategorier. Derfor jeg må innrømme at man kan ikke bruke systemet som ren instruksjon hvordan å tegne bevegelse som et mål i seg selv. Men systemet kan bli brukt som hjelpemiddel for å forsterke ønsket uttrykk. Eller for å bli sikkert at uttrykk blir ikke uttrykket feil. For eksempel, hvis man vil å skape en rolig uttrykk, kan man se med en gang hva slags virkemidler fungerer ikke i denne sammenheng.

4.4 Konklusjon og vei videre

Selv om det var mulig å systematisere virkemidler som skaper uttrykk av bevegelse og dynamikk i tegning, kan jeg ikke anbefale produktet til direkte bruk i undervisning i kunst og håndverk. Grunn til dette er formen av tabeller, som fra en side oppfattes som lett forståelig, fra den andre side kan provosere ubevisst, mekanisk bruk. Illustrasjoner som jeg tegnet for hver av kategorier kan også oppfattes som begrensning, og selv om intensjonen var berikning av repertoar av virkemidler, kan resultater blir motsatt. Det er mye mer nyanser og mulige varianter av uttrykk av bevegelse som kan oppnås kun med egen erfaring, som blant annet kan inneholde opplevelse av bruk av forskjellige medier.

En sideresultat av undersøkelse ser mer lovende ut: optisk, kognitiv og kinestesnivå viser at kunst innhold kan bli persipert på forskjellige måter. I oppgaven min skrev jeg om at jeg har materialistisk måte å persipere bilder, noe som står på vei i min oppfatning av nonfigurativ kunst. Utforming av kategorier hjalp meg å se på kunst og gjennom sanser som jeg aldri brukt

i kunstnerisk sammenheng. Derfor jeg kan tilby utformet systemet som en ekstra analytisk verktøy, hvor en betrakter kan forsøke å analysere sanser som kunstverket appellerer til. En form av læring gjennom egen erfaring.

Vedlegg

Vedlegg 1. Notater underveis s. 65-65

Vedlegg 2: Fargekodet material og gruppering s. 66-67

Vedlegg 3: Gruppering og fortetning s. 69-68

Transkribering av notater gjort underveis.

16.08.2015

Bildekanter ser ut som en viktig element av komposisjon. Alle andre elementer har sin forhold til "rammer" av en bilde. Slik diagonal er en rett linje som er ikke parallelt til noe av kanter. Elementer inni bildet også har forhold til hverandre.

23.08.2015

Jeg har tendensen å identifisere bildekanter med vertikal posisjon av sin egen kropp. Det fører til en opplevelse av ubehag når bildet demonstrer forskjøvet synspunkt. Jeg vet ikke enda om det er forventning at synspunktet blir straks rettet som gjør at jeg opplever spenning, eller det er ren formal opplevelse.

17.09.2015

Jeg oppfatter bevegelse ikke bare med logikk, men med andre sanser også. Siden nu skal jeg la merke til dette. Av og til jeg ser bevegelse og forstår at det er bevegelse på grunn av kunnskap om verden som jeg aldred har – logisk/ kognitiv tilnærmingsmåte. Altså av og til oppfatter jeg at kroppen min svarer på det jeg ser, noe form for medfølelse til figurer som jeg ser på – foreløpig kaller jeg det for psykologisk tilnærming.

23.09.2015

Jeg oppdager at jeg forstår og tolker utprøvinger gjennom forskjellige mekanismer. Noe av utprøvinger forstår jeg helt logisk med hjelp av mine kognitive evner. De andre appellerer til mine kroppslige sanser og kroppslig selyforståelse (balanse/ubalanse, potensial energi). Den tredje gruppe av utprøvinger påvirker øyne mine på fysisk nivå: flimring, sirkulær bevegelser, komposisjon.

Det er også veldig vanskelig for meg å tolke utprøvinger som rene todimensjonale former, jeg fortsetter å se dem som tredimensjonale objekter og dermed de kroppslige sanser og forståelse av hvordan de fysiske lover fungerer påvirker oppfatning.

Jeg begynner å tro at alt som er ikke helt symmetrisk, flat, rett og lite kontrasterende har uttrykk av bevegelse i større eller mindre grad. "Svart kvadrat" som ble malt av Malevitsj

kunne være en illustrasjon for bevegelses motsetning, men ikke helt rolig uansett, det har tekstur som skaper liten spenning. Så, kanskje vi snakker ikke om hva som skaper bevegelse, men snakker om grad av intensitet av uttrykk?

Datainnsamling fra refleksjoner og notater underveis

Samlet notater og refleksjoner med bruk av fargekoder. Fortetning.

Fysiske krefter. Diagonaler virker spennende. Diagonal er linje i forhold til noe. Orientering i forhold til bildekanter for å finne ut hva diagonal er i forhold til: meg? Eller bildekanter? Noe som er parallelt til bildekanter (noe som horisontal eller vertikal) oppleves stabil. Jeg merker spissevinkler fortere enn stumpe. Og de oppfattes dynamisk. Trekanten kan "strebe" og har retning. Noe former ser ut som de er klar for aksjon, de inneholder impuls. "Stående" figur oppfattes mindre stabil enn "liggende" (selv om ikke bevegelig). Mange kontrasterende detaljer irriterer øyne mine: flimring. Perspektiv er også retning, derfor kan oppfattes dynamisk. Jeg oppfatter kontraster med fysisk syn, på forskjellig måte enn jeg oppfatter objekter eller "strebende trekanten", det er optisk opplevelse. Diagonal + kontrasterende detaljer skaper uro. Plassering av form på bildet er viktig. Jeg oppfatter forskjell mellom "todimensjonal" syn og "tre-dimensjonal" syn og forskjellen er oppfatning av min orientering i forhold til figurer: 2d jeg ser ned på liggende flate hvor figurer ligger. 3d – jeg oppfatter bilde som rom, plassert i samsvar med fysiske lover (gravitasjon). Jo nærmere figurer til grenser av tegning, jo sterkere oppfatning at de er på vei ut. Oppfatter formene som virkelige, materielle objekter, og på denne måten persiperer dynamikk. Jeg tror at størrelse av objekter, figurer, overflate hvor de er tegnet skal påvirke persepsjon også, men ikke har mulighet å sjekke. **Piler – er linje med symbolsk mening og vinkler.** Stråler er også diagonaler, med punkt hvor de kommer i fra (eller motsatt). Diagonaler som møtes i et punkt gir oppfatning av dybde. Også stråler styrer fokuset min på punktet – optisk opplevelse igjen. Karakter av tekstur kan være viktig for gjenstander med dynamisk uttrykk: jevnt dekning av kaotiske detaljer som har ingen retning stabiliserer uttrykk. Jeg opplever at jeg tolker noe prøvinger på forskjellig måte samtidig: kognitiv (jeg tolker ut fra hva jeg ser) og gjennom kinestesi (selv om det er også følelse som er basert på erfaring, appellerer det til mine kroppslige sanser). **Symboler med bokstavelig betydning av bevegelse: stjerner, lydord.** Slike kognitive signaler kan være dekodet kun i samfunn med samme språk eller teknologisk utvikling (avhengig av symbol). Disse symboler også inneholder form informasjon – strebende trekanten, intense kontraster, diagonaler. Jeg plutselig ser likheten med litteratur og 1, 2 og 3 person. Op-art appellerer til sanser av betrakter, og mål av en kunstner kun det. Noe form av kunst har intensjon å formidle kunstnerens synspunkt, kunstverket fungerer som "jeg-person" fortelling. For

eksempel, Picasso. Salvador Dali forteller historier om objekter som ikke eksisterer i virkeligheten – 3dje person fortelling. Noe objekter er fysisk sett i perspektivet – som er skapt av diagonaler. Tegnestrekker er også tekstur, og derfor påvirker. Forvirring av å se gjenkjennelig objekt i feil proporsjoner fungerer spennende. ”Fortelling” om bevegelse er ikke nødvendig dynamisk.

Datainnsamling fra ”elementer som skaper bevegelsesuttrykk” - feltet.

Bomb, buete former, bølge, diagonal, flimring, forskjøvet synspunkt, forsterket perspektiv, forvrenging, fysiske krefter (impuls), hastighet linjer, komposisjon kontraster, lydord, perspektivet, pil, plassering, potensial energi (impuls), påvirkning av fysiske lover, retning, romposisjon, røykring, sikksakk, sirkler, sirkulære, linjer/sirkler, spiraler, spissevinkler, stjerne, streker, stråler, størrelse, stående form, tegneserieffekt, tekstur, trekanter, ubalanse.

Gruppering og fortetning.

Blå gruppe

Diagonaler virker spennende. Og de oppfattes dynamisk. Trekanter kan ”strebe” og har retning. Noe former ser ut som de er klar for aksjon, de inneholder impuls. ”Stående” figur oppfattes mindre stabil enn ”liggende” (selv om ikke bevegelig). Perspektiv er også retning, derfor kan oppfattes dynamisk Diagonal + kontrasterende detaljer skaper uro. Jeg oppfatter forskjell mellom ”todimensjonal” syn og ”tredimensjonal” syn og forskjellen er oppfatning av min orientering i forhold til figurer: 2d jeg ser ned på liggende flate hvor figurer ligger. 3d – jeg oppfatter bilde som rom, plassert i samsvar med fysiske lover (gravitasjon). Oppfatter formene som virkelige, materielle objekter, og på denne måten persiperer dynamikk. Stråler er også diagonaler, med punkt hvor de kommer i fra (eller motsatt). Diagonaler som møtes i et punkt gir oppfatning av dybde. Disse symboler også inneholder form informasjon – strebende trekanter, intense kontraster, diagonaler.

Buete former, retning, potensial energi (impuls), bølge, diagonal, fysiske krefter (impuls), spissevinkler, stående form, trekanter.

Tolkning:

Elementer i denne gruppen appellerer til min oppfatning av fysisk verden. Da jeg ser trekanter eller diagonaler, retninger tolker jeg dem på *gestalt nivå*.

Rød gruppe

Fysiske krefter. Piler – er linje med symbolsk mening og vinkler. Symboler med bokstavelig betydning av bevegelse: stjerner, lydord. Slike kognitive signaler kan være dekodet kun i samfunn med samme språk eller teknologisk utvikling (avhengig av symbol). Forvirring av å se gjenkjennelig objekt i feil proporsjoner fungerer spennende. ”Fortelling” om bevegelse er ikke nødvendig dynamisk.

Forvrenging, lydord, perspektivet, pil, hastighet linjer, bomb forskjøvet synspunkt, forsterket perspektiv, tegneserieeffekt, påvirkning av fysiske lover røykring, stjerner.

Tolkning:

For å forstå rød gruppe bruker jeg mine kognitive evner. Det er avgjørende at jeg kan gjenkjenne objekter som ble tegnet for å tolke dem. Kognitiv nivå.

Grønn gruppe

Diagonal er linje i forhold til noe. Orientering i forhold til bildekanter for å finne ut hva diagonal er i forhold til: meg? Eller bildekanter Plassering av form på bildet er viktig Jo nærmere figurer til grenser av tegning, jo sterkere oppfatning at de er på vei ut. Jeg tror at størrelse av objekter, figurer, overflate hvor de er tegnet skal påvirke persepsjon også, men ikke har mulighet å sjekke Noe objekter er fysisk sett i perspektivet – som er skapt av diagonaler.

Komposisjon, plassering, romposisjon, ubalanse.

Tolkning:

Komposisjon, orientering i rom, forhold mellom figurer – denne gruppen handler om plassering av objekter i forhold til hverandre. Komposisjon kan ha kognitiv betydning, som appellerer til våres forståelse av innhold, derfor ville jeg å inkludere komposisjonell komponent til hver gruppe.

Lilla gruppe

Jeg merker spissevinkler fortere enn stumpe. Mange kontrasterende detaljer irriterer øyne mine: flimring Jeg oppfatter kontraster med fysisk syn, på forskjellig måte enn jeg oppfatter objekter eller ”strebende trekanter”, det er optisk opplevelse. Også stråler styrer fokuset min på punktet – optisk opplevelse igjen. Karakter av tekstur kan være viktig for gjenstander med dynamisk uttrykk: jevnt dekning av kaotiske detaljer som har ingen retning stabiliserer uttrykk. Tegnestrekker er også tekstur, og derfor påvirker.

Flimring, kontraster, sikksakk, sirkler, sirkulære, linjer/sirkler, spiraler, streker, stråler, størrelse, tekstur.

Tolkning

Denne gruppen appellerer til øyene mine på fysisk nivå. Øyene mine kan være styrt av komposisjon, størrelse av objekt, linjer, fokus, kontraster. Derfor ville jeg kalle gruppen for *optisk nivå*.

Referanser

- Arnheim, R. (1974). *Art and Visual Perception: a psychology of the creative eye*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press. Hentet 07.06.2015 fra https://monoskop.org/images/e/e7/Arnheim_Rudolf_Art_and_Visual_Perception_1974.pdf
- Christoffersen, L., & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetoder for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Danbolt, G. (2002). *Blikk for bilder*. Oslo: Abstrakt Forlag AS
- Dahl, E. & Johansen R.O (2008): *Akantus. Kunst og håndverk for 8.-10. klasse*. Oslo, Det norske samlaget.
- Gotfredsen, L. (1987). *Bildets formspråk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Haabesland, A.Å. & Vavik, R. (2000). *Kunst og håndverk – hva og hvorfor*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS
- Halvorsen, E. M. (2007). *Kunstfaglig og pedagogisk FoU: nærhet, distanse, dokumentasjon*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Kepes, G. (1969). *Language of vision*. Chicago: Paul Theobald and Company. Hentet 11.06.2015 fra https://monoskop.org/images/a/af/Kepes_Gyorgy_Language_of_Vision.pdf
- Kunnskapsdepartementet[LK06] (2006). Læreplanverket for kunnskapsløftet. Hentet 23.02.14. fra <http://www.udir.no/kl06/KHV1-01/>
- Postholm, M.B. (2010) *Kvalitativ metode. En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Mørstad, E. (2010). *Visuell analyse. Metode og skriveråd*. Oslo: Abstrakt Forlag AS
- Sobocinski, M. (1997). *Form*. Oslo: Yrkesopplæring ans.
- Store Norske Leksikon- Hentet 30.10.2016 fra <https://snl.no>